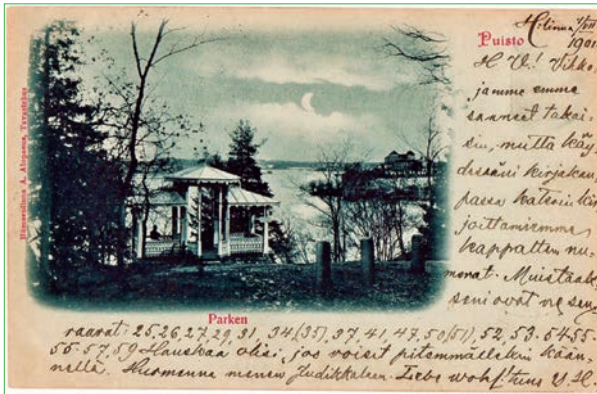




TERVAKOSKEN PAPERITEHDAS

TAVASTFORUM

FORSSAN, HYVINKÄÄN, HÄMEENLINNAN, JANAKKALAN, RIIHIMÄEN, TOIJALAN JA VALKEAKOSKEN
POSTIMERKKIKERHOJEN TIEDOTUSLEHTI 2/2018, NRO 26



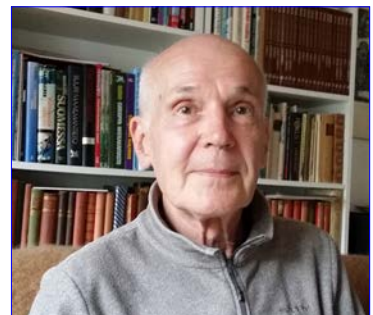
LYSEON POIKIEN POSTIA



KESÄKOKOUKSIA



SUOMEN HISTORIAA, OSA 3



KERHOJEMME KERÄILIJOITÄ
LAURI LEPPÄAHO

Tavastforum-postimerkkikerhot

Hämeenlinnan Postimerkkikerho ry

Kokoukset ovat parittomien viikkojen tiistait, Luther-talolla, Lukiokatu 1, Hämeenlinna. Ovet avataan noin kello 16.30 vaihtoa ja kahvia varten. Huutokauppa-kohteiden kierrättäminen kello 17.30 alkaen. Varsinainen kokous alkaa kello 18.

Syyskausi 2018 28.8., 11.9., 25.9., 9.10., 23.10., 6.11., 20.11., 4.12. ja joulukokouksesta ilmoitetaan myöhemmin.

Forssan Filatelistikerho ry

Kokoukset parittomien viikkojen keskiviikot Tölön liikekeskuksen kerhuhuoneella Lehmuskatu 1, Forssa, kello 18–21.

Syyskausi 2018 parittomien viikkojen keskiviikot: 29.8., 12.9., 26.9., 10.10., 24.10., 7.11., 21.11., 5.12.

Hyvinkään Postimerkkikerho ry

Kokoukset parillisten viikkojen keskiviikot kello 18.30, ovet avataan kello 17.30 kahvin ja merkkien vaihdon ja myynnin merkeissä. Kerhoiltojen ohjelma löytyy kerhon Internet-sivuilta. Paikka Kaupungintalon kellari vanhalla villatehtaalla Kankurinkatu 6, sisäänkäynti kaupungintalon portaiden oikealla puolella olevasta portaikosta.

Syyskausi 2018 22.8., 5.9., 19.9., 3.10., 17.10., 31.10., 14.11., 28.11. ja 12.12.

Janakkalan Postimerkkikerho ry

Kokoukset ovat parittomien viikkojen keskiviikot, ennen kokousta kahvi ja vaihto, ovet avataan noin kello 17, kokouspaikka Turengin työväentalo, Kauppakuja 16.

Syyskausi 2018 29.8., 12.9., 26.9., 10.10., 24.10., 7.11., 21.11. ja 5.12.

Riihimäen Postimerkkeilijät ry

Kokoukset ovat parillisten viikkojen tiistait kello 18, varsinainen kokous alkaa kello 18.30, kokouspaikka Riihimäen työväenyhdistyksen talossa, Hämeenkatu 48–50.

Syyskausi 2018 21.8., 4.9., 18.9., 2.10., 16.10., 30.10., 13.11., 27.11. ja 11.12.

Toijalan Postimerkkeilijät ry

Kevätkausi 2018 syys-joulukuun ensimmäisenä arkimaanantaina kello 18.00 Senioritalon tuvassa osoitteessa Kirkkotori 6 Toijalan torin varrella.

Valkeakosken Filatelistit ry

Kokoukset ovat parillisten viikkojen torstait kello 18 alkaen. Paikka Ulvajankadun kerhomaja, Kerhomajankatu 1, Valkeakoski, jokaisessa kokouksessa esitelmä filatelisestä aiheesta.

Syyskausi 2018 6.9., 20.9., 4.10., 18.10., 1.11., 15.11., 29.11. ja 13.12.

Tavastforum-lehti postitetaan näiden kerhojen jäsenille jäsenetuna.



Kuumaa on jaksanut olla!

On se merkillistä, miten erilaisia suomalaiset kesät ovat. Viime kesänä surimme jatkuvia sateita ja tänä kesänä olemme yrittäneet selvittää huikean hellekesän kuivuudessa ja kuumuudessa. Tähänkin on vähitellen jollain tavalla tottunut ja kun tulee viileä päivä, alkaa paleltaa.

Syksy on tuloillaan ja kerhojen toiminta käynnistyy sen mukana. Samaan aikaan seuraan, miten Filatelistiliiton toiminta kehittyä ja millaisen vastaanoton heidän hankkeensa saavat. Juuri näinä päivinä on liiton nettisivujen uusi versio otettu käyttöön ja on perustettu Pro Sodalitas -ansiomerkki.

Nettisivut ovat osoitteessa filatelisti.fi ja niiden rinnalla ainakin toistaiseksi vanhat sivut ovat käytössä. Ensintuma uusista sivuista on myönteinen, mutta joistakin seikoista on annettava palautetta liitolle. Ainakin meidän kerhomme sisällä on jo keskusteltu siitä, että todellako jäsenkerhojen omien sivujen päivitys jää liiton vastuulle? Se ei tunnu hyvältä ratkaisulta. Yksi huolen aihe on se, minkälainen viive syntyy liiton kautta kierrättämisestä.

Pro Sodalitas -ansiomerkki (latinan sodalitas = kerho) on juuri sitä, minkä olemme toivoneet liiton toteuttavan. Se myönnetään ansiokkaasta toiminnasta omassa yhdistyksessä. Rintamerkillä on kolme luokkaa: pronssi 10, hopea 20 ja kulta 30 vuoden toiminnasta. Filateellinen toiminta ja menestys näyttelyissä eivät ole mitalin myöntämisen perusteena. Tämä on erinomainen asia ja liitto on tässä kohdin toiminut todella nopeasti. Siitä kiitos!

Näyttää myös siltä, että liitto pyydetessä on valmis painattamaan kerhoille ilmaisia postikortteja perusteltuihin tarkoituksiin. Filatelistiliitossa on nyt kuunneltu monissa asioissa kentän ääntä.

Kerhojen syyskauden toiminta tulee toteutumaan normaalin syysrytmin tahdissa. Kaikki alkaa Hämeenlinnan syyskuun kolmella viikonlopputapahtumalla: Antiikkimessut, Postikorttiparatiisi sekä Korttien tarinat ja Oval Point. Tapatumakalenterista löytyvät tarkemmat ajankohdat. Tänä syksynä mennään näin ja tulevaisuudesta neuvotellaan pitkin talvea.

Omassa kerhossamme on aikomus syksyn aikana käynnistää joitakin pitkän aikavälin hankkeita. Vaikkapa puolen vuoden sisällä tapahtuvat henkilöstömuutokset pitää pystyä ratkomaan niin, että kerhotoiminnan jatkuvuus turvataan.

Tämä Tavastforumin numero on sivumäärältään normaalia suurempi. Olemme saaneet niin paljon erilaisia juttuja, etteivät ne mahtuisi millään konstilla 24 sivulle. Siitä kiitos kaikille näppäimistöjen käyttäjille!

Kesäkokoukset ovat taas kerran osoittaneet, kuinka viihdymme toistemme seurassa kotikerhoistamme riippumatta. Jatkukoon rento ja joskus perin hauskin yhdessäolomme pitkin syksyä!

Timo Lilja

TAVASTFORUM NUMERO 2/2018, SEITSMÄS VUOSIKERTA. ILMESTYY 3 KERTAA VUODESSA
JULKAISIJAT: Hämeenlinnan Postimerkkikerho, Forssan Filatelistikkerho, Hyvinkään Postimerkkikerho, Janakkalan Postimerkkikerho, Riihimäen Postimerkkeilijät, Toijalan Postimerkkeilijät ja Valkeakosken Filatelitit. Tavastforum-lehti postitetaan julkaisijakerhojen jäsenille jäsenetuna.

Toimituskunta

Timo Lilja timo.lilja@pp.inet.fi päätoimittaja
Heikki Heino, puh. 040 779 8416
Pauli Ihamäki, pauli.j.ihamaki@gmail.com
Tuomo Riekkinen, tuomo.riekkinen@pp.inet.fi
Reijo Myller, reijo.myller@suomi24.fi
Matti Parkkonen, matti.parkkonen@pp2.inet.fi
Lauri Poropudas, lauri.poropudas@pp.inet.fi
Jukka Kivistö, jukkaikivisto@gmail.com
Seppo Tossavainen, seppo.tossavainen@suomi24.fi
Asko Tyvelä, tyvela@kolumbus.fi

Aineistopäivät numero 3/2018 viimeistään 30.11.2018.

Lehti ilmestyy vuonna 2018 kolmena numerona: maaliskuussa, elokuussa ja joulukuussa.

Painopaikka Hämeenlinnan OffsetKolmio Oy

Taitto Lauri Poropudas lauri.poropudas@pp.inet.fi

Osoitteenmuutokset: Varstie 28, 13500 Hämeenlinna tai jukka.koljonen@kolumbus.fi

Toimituksella on oikeus toimittaa ja muuttaa kaikkea sille jätettyä aineistoa.

ISSN-L 2242-7759 ISSN 2242-7759

Ilmoitushinnat: takakansi 200 €; sisäkannet 1/1 sivu 160 €, ½ sivua 90 €; muut 1/1 sivu 120 €, ½ sivua 60 €

Kerhojemme keräilijöitä – Lauri Leppäaho

Tällä kertaa tutustumme Hyvinkään Postimerkkikerhon pitkäaikaiseen aktiiviseen jäseneseen ja johtokunnassa vaikuttaneeseen postimerkkien kerääjään **Lauri Leppäaho**on.

Lauri syntyi reilut 70 vuotta sitten Helsingissä ja jo pikkupoikana aloitti postimerkkien keräämiseen, niin kuin on käynyt monelle muullekin. Keräämisen Lauri aloitti kokomaailmamerkkien kanssa ja samalla hän keräsi myös mittavan kokoelman nimikirjoituksia urheilijoilta. Yhdeksi merkkipuolen tärkeimmäksi kohteeksi nousi urheilumerkit. Syy tähän lienee osaltaan Laurin isä, joka pelasi HJK:ssa jalkapalloa ja lisäksi Lauri itse oli aktiivinen juoksija ja jääkiekkoilija.

Koulut Lauri kävi Töölössä Helsingissä ja sitten vuonna 1969 hän muutti Hyvinkäälle rakkauden perässä. Muutto Hyvinkäälle teki Laurin keräilyyn suuren menetyksen, sillä kaikki Laurin merkit, kuoret, kortit ja nimikirjoitukset varastettiin. Tavarat olivat väliaikaisesti lukitussa varastossa, jonka varkaat tyhjänsivät.

Hyvinkäällä keräily oli aloitettava kokonaan alusta, mutta tuohon aikaan materiaalia liikkui kohtuullisen hyvin ja postimerkkiliikkeitä oli useita, varsinkin Helsingissä. Kun alusta piti aloittaa, niin samalla hahmottui yksi tärkeimmistä keräilykohteista eli Olympiakisoja järjestävien maiden Olympiamerkit.

Vaikka Lauri muuttikin Hyvinkäälle, työt olivat Korpivaaralla Korsossa. Perhe perustettiin siis Hyvinkäälle, ja jonkin ajan kuluttua perhe kasvoi kolmella lapsella, kaksi poikaa ja yksi tyttö. Nuorempi pojista myös innostui filateliasta.

Keräilyn myötä Lauri myös liittyi Hyvinkään Postimerkkikerhoon ja melkein samalla oven avauksella hän oli mukana kerhon nuoris-osaston pyörytyksessä. **Ville Mois**ia ja **Gör-**



Lauri Leppäaho on Hyvinkään kerhon pitkäaikainen aktiivinen jäsen.

gen Grönlund pyysivät Laurin mukaan nuorten ohjaajaksi. Tuohon aikaan nuoria oli paljon mukana ja muun muassa **Raimo Lindforsin** välittämää materiaalia liikkui paljon. Villen ja Görgenin jäädessä pois nuorten toiminnasta, **Niilo Anttila** ja **Kimmo Matinlassi** tulivat mukaan nuoris-osaston pyörytykseen. Varsinkin 1980-luvun lopun ja 1990-luvun aikana nuorisoston toiminta oli hyvin aktiivista. Kerhoiltojen lisäksi järjestettiin useita postimerkkitapahtumia, pienoisnäyttelyitä ja retkiä.

1990-luvun jälkeen Hyvinkään kaupungin talous notkahti ja se näkyi myös kerhon toiminnassa. Jouduimme moneen kertaan nuortenkin kanssa vaihtamaan kokouspaikkaa, ja se ei aina ollut toiminnalle hyväksi, Lauri toteaa. Toki moni muukin asia ja se, ettei aika ohjaajilla riittänyt nuorisoston toiminnan vetämiseen, vaikutti siihen, että jouduimme luopumaan nuorisoston erillisistä kerhoiltoista.

Aika aikaansa kutakin, ja Lauri vaih-

toi työn bussinkuljettajan tehtäviin, ajaen linjoja Nurmijärvi–Hyvinkää–Mäntsälä-suunnalta Helsinkiin. Uuden työn myötä kerholle avautui myös mahdollisuus hyödyntää Laurin ammattitaitoa ja kerho tekikin Laurin kyydissä useita matkoja eri puolille Suomea. Näyttelymatkoja tehtiin myös yhdessä Tavastforum-kerhojen kanssa.

Lauri on pitkän keräilyharrasteen aikana ollut pitkään myös Hyvinkään Postimerkkikerhon johtokunnassa erilaisissa tehtävissä. Hän onkin ollut aktiivinen osallistuja ja ollut monissa tapahtumissa mukana, mihin kerho on osallistunut.

Aiheena urheilumerkit on monipuolinen, mutta ajan saatossa on tullut mukaan muitakin alueita filatelian saralle, joita Lauri keräilee. Ensimmäiset maakokoelmat syntyivät Unkarista ja Puolasta. Niiden perään tulivat Tshekkoslovakia, Viro ja Romania. Viron osalta materiaalin hankinta vanhan Neuvostoliiton aikaan Tallinnas-



Aukeama Lauri Leppäahon Olympia-kokoelmasta.

ta poiki myös useita ystävyysuhteita Viroon, ja vanhimmat ystävät Virossa ovat 1970-luvun lopulta. Viro on keräilymaana hyvä, sillä materiaalia on helppo saada.

Viimeisin uutuus maakokoelmien saralla on Ruotsi, jota Lauri on kerännyt vuodesta 2005. Ruotsin keräilyssä hankaluus on aukkojen täyttäminen. Iso osa puuttuvista merkeistä on hinnoiteltu varsin korkealle.

Nykyfilatelian vaatimukset kokoelman rakennuksessa ovat myös kas-

vaneet. Järjestävien maiden Olympiamerkit-kokoelma on rakennettu tietokonetta apuna käyttäen, ja se on kerhonäyttelytasoinen. Jos kokoelman haluaisi viedä kansalliselle tasolle, niin tekeminen ja osaaminen vaativat Laurin mielestä huomattavan suuria panostuksia. Samasta syystä muiden kokoelmien rakentaminen näyttelykokoelmiksi on jäänyt suunnittelun tasolle.

- Jos tietokoneen käyttö olisi minulle helpompaa ja vaatimukset realistisem-

pia, niin voisi kokoelmia rakennella enemmänkin, kertoo Lauri.

Postimerkkikerhoa Lauri pitää hyvänä paikkana hankkia materiaalia ja varsinkin Hyvinkäällä sitä on aika ajoin mahdollisuus saada edulliseen hintaan.

- Kerhon sosiaalinen vaikutus ja muiden keräilijöiden tapaaminen sekä tiedon jakaminen ovat myös isossa merkityksessä keräilyn saralla, Lauri toteaa.

Kimmo Matinlassi

Riihimäen Postimerkkeilijäin syksyn ohjelma

Kerhoillat 2018; parillisten viikkojen tiistait kello 18.30 alkaen (ovet aukeaa noin kello 17.30) Rity-talon kokoushuoneessa (Hämeenkatu 48–50). Kokouksissa on ajankoh-
taisten asioiden lisäksi arpajaiset, huutokauppa ja erikseen mainittuina kertoina esitelmä.

21.8. **Kari Lindholm** Vanhat kortit

4.9. **Timo Salminen** Riihimäki sata vuotta sitten ja nyt

18.9. **Jari Majander** Aihe- ja avoinfilatelia

2.10. **Seppo Salonen** Janakkala

16.10. **Markku Koivuniemi** - Mouhijärvi

30.10. **Petteri Hannula** Postihistorian kerääminen
kokoelman laadinta taustalla häämöttäen

13.11. **Esa Aaltonen** Postin varaleimat

27.11. **Tero Kilpijärvi** Irlannin filateliasta ja otteita
kokoelmasta

11.12. **Heikki Virtanen** Perus Suomi -kokoelman helppo
laajentaminen

Perinteinen syksyn myyntitapahtuma on 7.10.2018
kello 10–15 Kerhotalolla (Torikatu 3). Vapaa pääsy.

Lisätietoja ja pöytävaraukset

Reijo Myller puhelin 040 721 7709

reijo.myller@suomi24.fi

KESFILA 2018

Jyväskylässä järjestettiin 7.-8.4.2018 kansallinen Kesfila 2018 -postimerkinäyttely. Näyttelyyn osallistui perinteisen filatelian luokassa Esa Aaltonen kokoelmallaan Suomen ovaali- ja isohampaiset postimerkit 1856-1866 sekä niin ikään perinteisessä Heikki Virtanen kokoelmallaan Suomen presidentti -postimerkit 1931-1960. Avoimessa filateliassa Seppo Salonen osallistui kahdella yhden kehyksen kokoelmalla. Toinen kokoelmista käsitteli Suomen keskiaikaisia linnoja ja toinen panssarivaunun käyttöä Suomen armeijassa.

Esa Aaltonen oli FINLANDIA 2017 -näyttelyn jälkeen laajentanut kokoelmansa kuuteen kehykseen ja tehnyt hieman muutoksia kokoelmaan. Tuomarit eivät aivan kaikessa olleet samaa mieltä Esan kanssa ja kokoelman pisteet putosivat hieman edellisvuoden Tampereen näyttelystä. Esalle kuitenkin uran ensimmäinen kultamitali 85 pisteellä, jonka Esa hakikin ”jali jali” -huutojen säestämänä palkintojenjaossa. Myöhemmin kysyttäessä Esa on sanonut olevansa tyytyväinen mitaliin, mutta pisteiden pudotus tietenkin oli pienoinen pettymys.

Virtanen osallistui ensimmäistä kertaa perinteiseen luokkaan, kun avoimen luokan presidentti-kokoelmalla oli nyt muita suunnitelmia. Virtasen kokoelmassa on esitelty perinteisen filatelian tavoin kaikki vuoteen 1960 asti Suomessa julkaistut postimerkit presidenteistä. Kokoelma sai 78 pistettä ja vermeilin, joka oli pienoinen yllätys näytteilleasettajallekin. Kokoelma on vielä neljässä kehyksessä ja siinä on osittain samaa materiaalia kuin Virtasen avoimen luokan kokoelmassa, mutta tässä tapauksessa toki 100 prosenttia filateliasta ja laajemmin kuin mitä avoimessa filateliassa on mahdollista esittää. Tuomareilta saadun palautteen perusteella tästä on hyvä jatkaa ja tulevaisuudessa laajen-



Hessu ja Eski palkintojen jaossa ylpeinä mitaliensa kanssa. Kuva Hannele Aaltonen.

taa kokoelma viiteen kehykseen.

Vastikään Riihimäen Postimerkeileijöihin liittynyt Seppo Salonen oli tuonut Jyväskylään kaksi yhden kehyksen kokoelmaa. Suomen kes-

kiaikaisia linnoja käsittelevä kokoelma sai 64 pistettä ja Panssarivaunuja käsittelevä kokoelma 63 pistettä.

Heikki Virtanen



Kohde Esa Aaltosen kokoelmasta: vihertävän siniset 5 kopeekan pyöreiksi leikatut soikiomerkit kuorella Porvoosta 3.5.1858 Hämeenlinnaan.

Riihimäen pojat ulkomailla, osat II ja III

Vuoden 2018 NORDIA-näyttely järjestettiin Islannissa, Garðabærissa 8.–10.6.2018. Riihimäen Postimerkkeilijöistä Markku Koivuniemi ja Heikki Virtanen lähtivät kokoelmien kanssa tutustumaan Islantiin. Molempien miesten kokoelmat olivat laajentuneet seitsemään kehykseen ja olivat nyt sellaisinaan ensimmäistä kertaa esillä.

Saavuimme sateiseen Reykjavikiin perjantaiamuna ja otimme lentokentältä vuokra-auton käyttöömme. Olimme varanneet vuokra-auton koko ajaksi käyttöömmek, jotta liikkuminen olisi helpompaa, koska tarkoituksena oli puolisoiden kanssa käydä myös vähän filatelian lisäksi tutustumassa Islantiin.

Perjantaina pienen Reykjavikin kierroksen jälkeen kävimme tutustumassa näyttelypaikkaan. Vierailusta tuli melko pikainen, koska kokoelmia oli vähän ja kauppiaita vielä vähemmän. Kauppiaiden tarjonnan läpi-



käyntiin meiltä meni noin kymmenen minuuttia.

Lauantaipäivä olikin sitten nähtävyyksien ja Islannin karun, mutta paikka paikoin erittäin kauniin luonnon ihastelua. Ohjelmaan kuului totta kai pulahtamiset kuumaan lähteeseen, vesiputoukset sekä Geysirien ihmetely.

Lauantain päätapahtuma eli palmares olikin sitten yllätyksiä täynnä. Palkinnot jaettiin aloittaen alemmista koko ajan kivuten ylöspäin. Heikin presidentti-kokoelma palasi nyt kultakantaan 91 pisteellä, kokoelma palkittiin lisäksi kunniapalkinnolla materiaalin osalta.

Mitalien jako jatkui ja mitalit alkoivat jo pöydältä loppua, kun Markku kutsuttiin lavalle. Markun Kotkamal-

Markku Koivuniemi hakemassa palkintoaan tuomariston kunniapuheenjohtaja Sigurður R. Péturssonilta. Kuva Annika Söderblom.



lien kokoelma sai 93 pistettä ja lisäksi Grand Prix Nordic -palkinnon. Markun kokoelma oli siis koko näyttelyn kilpailuluokkien paras Pohjoismaita käsittelevä kokoelma. Tämän lisäksi jaettiin Grand Prix National ja Grand Prix International -palkinnot ennen mestariluokan palkintojenjakoa. Loppuilta Markulta menikin hienoa pystiään ihmetellessä, jopa pieni liikutus näkyi Markussa. Hieno saavutus hienolla kokoelmalla, joka oli oiva lopetus tämän kokoelman osalta NORDIA:n kilpailuluokissa, seuraavaksi on Markulla mahdollisuus osallistua enää mestariluokkaan niin kansallisessa kuin NORDIA-näyttelyissä.

Mukana Islannissa oli yhteensä yhdeksän suomalaiskokoelmaa. Jukka Mäkisen leimamerkkikokoelma jäi mestariluokan äänestyksessä harmittavasti toiseksi. Muita suomalaishuoltamitalisteja olivat Jussi Tuori

ehiökokoelmallaan ja Petteri Hannula postihistoriassa.

Sunnuntaina aamupäivällä kävimme kuuntelemaan tuomareiden palautteet ja molemmat miehet saivat pieniä ehdotuksia, joilla kokoelmaa voi viedä eteenpäin. Tästä lähdimmekin sitten viimeiseksi päiväksi vielä kiertelemään lähiseutua ja katsomaan jäätikön reunaa. Kaiken kaikkiaan Islannin näyttely meni hienosti molempien kokoelmien osalta, ja Islanti on kyllä näkemisen arvoinen maa.

Tallinnassa

Islannin reissun jälkeen olikin noin kuukauden tauko ja taas mentiin ulkomaille näyttelyyn. Vuorossa oli EstEx 2018, Viron 100-vuotisjuhlanäyttely 13.-15.7.2018, jossa oli vahva suomalaisedustus yli 20 kokoelmalla. Markku ja Heikki lähtivät tähän näyttelyyn

käytännössä samoilla kokoelmilla, kuin oli ollut kuukautta aiemmin Islannissa.

Avoimen filatelian osalta tuomareiden pisteet herättivät keskustelua. Heikki sai kokoelmallaan 85 pistettä ja ison vermeilin, kun sama kokoelma oli juuri saanut kuusi pistettä enemmän kuukausi sitten, ja vielä samoilla FEPA-säännöillä, jotka poikkeavat hieman esimerkiksi Suomen kansallisissa ja FIP-näyttelyissä käytettävistä. Nämä samat säännöt olivat käytössä myös Islannin NORDIA:ssa. Markun kokoelma säilytti tasonsa ja sai 92 pistettä sekä kunniapalkinnon.

Kesä oli antoisa filatelian ja matkailun saralla ja nyt molemmilla miehillä alkaakin urakka laajentaa kokoelmansa kahdeksaan kehykseen ja kohti vuoden 2019 koitoksia.

Heikki Virtanen

11.1 Urho Kekkonen - The Eighth President of Finland



Handwritten signature of Urho Kekkonen



Urho and Sylvi Kekkonen's wedding photo from 1926 on a postcard.

A handwritten autograph on a photo of Kekkonen.

A Kekkonen stamp issued in 1960, used on an airmail response card from Germany to Turku on 21.2.1961, cancelled in Hamburg.

Stamps issued in 1970 and 1980.





Par avion
Postkarte
Schlafwagen
Reservierungsstelle
Hamburg-Hauptbahnhof

Bettplatz-
Bestellung
für
DSG-Schlafwagen

Köpmansgatan 9a
TURKU / ABO
FINLAND



A handwritten signature on a card with stamp issued in 1960. Kekkonen gave his formal approval for stamp with signature. Only known copy.

A group of 25 stamps, issued in 1960 with set-off.



Yksi sivu Heikki Virtasen Presidentti-kokoelmasta, tämä käsittelee Kekkosta. Lehdellä on muun muassa Kekkosen omakätisesti hyväksymä Kekkosen merkin vedos ja saman merkin arkki, jossa on tarttumia. Vasemmalla merkkiä on käytetty lentopostin vastauskortissa Saksasta Turkuun.

EstEx 2018 -postimerkinäyttely Tallinnassa

Viron historian ehkä suurin ja kansainvälinen filatelianäyttely pidettiin Tallinnassa 13.–15.7.2018. Samalla juhlistettiin tälläkin tavalla Viron satavuotista ajoittain vaikeaa taivalta. Näyttely oli helteisenä viikonloppuna messukeskuksessa Piritalle mennessä.

Pääsin ei-jäsenenä mukaan Lempäälän kerhon matkalle, joten perille ja takaisin joutui Vesilahden liikenteen pikkubussilla. Näyttelyssä oli mukana Tavastforumin näyttelyissä menestyneitä kerholaisia Riihimäeltä. Hallissa oli tilaa aika hyvin. Kesikäytävä jakoi kokoelmien kehykset aika hankalasti. Vanhan miehen piti siristellä silmiään paikoin, että näki kokoelmien tekstit.

Kauppiasjoukko oli kansainvälinen, mutta monien odotuksiin nähden niukka. Viron menneissä kesänäyttelyissä oli lauantaisin aina vilkas kaupankäynti. Nyt se oli aika vaisua, kun salkkukauppiat lähes puuttuivat. Huomasin tämän harmittavan monia kävijöitä. Kohteiden hintataso vaihteli. Tanskalaiskauppialla oli tosi hyvää, mutta kallista tavaraa. Tallin-



Näyttelyn ensipäivänkuori on ilmakirje.

nan antiikkiliikkeissä keräilytavarann hintataso oli nostettu varakkaimpien kävijöiden tasolle. Sinne kohteet jäivät vuosikausiksi kansioidiin.

Suomalaisia kävijöitä oli näyttelyssä aika runsaasti, kun ollaan näin parin tunnin laivamatkan päässä. Pertti Hujala tuo Eesti Filatelistien matkalle aina ison joukon maanmiehiään, niin nytkin. Omat hankintani



olisivat jääneet aika niukoiksi, jollei etukäteissopimuksia olisi ollut. Toki



aina löytyy jotain pikkukivaa kokoelmien rakentelun varalle tai kavereille.

Näyttelyä voi kuvata monipuoliseksi ja sopivan laajaksi. Helteiset kesäpäivät ehkä verottivat yleisöä. Osa näytti viihtyvän kahvilan virvokkeiden äärellä paremmin kuin kokoelmakokousten välissä. Kaikki näytteilleasettajat eivät olleet noudattaneet annettuja ohjeita kirjaimellisesti. Kaiketi niitäkin katsottiin vähän sor-

mien läpi, kun näin suuri joukko kansainvälisiä osallistujia oli kerran saatu mukaan. Tarkimmin katsoin liettualaisen ystäväni Darius Liutukasin Viron partiohistoriaa kuvaavaa kokoelmaa. Olin vuosien saatossa voinut häntä auttaa tiedoilla ja kohteilla. Darius on kirjoittanut ja koonnut Baltian partiohistoriaa kuvaavan mahtavan teoksen.

Pauli Ihama



13.7. ilmestyi Viron postimerkkien satavuotisjuhlien erikoismerkki. Siinä kuvataan Viron ensimmäistä merkkiä.

Tavastforum-kerholaisten tulokset

Markku Koivuniemi: The 1901 and 1911 Eagle Issues of Finland (perinteinen filateliala), 92 p., kulta + kp (materiaali)
Heikki Virtanen: The Presidents of Finland (avoin filateliala), 85 p., iso vermeil
Marti Vuorivirta: Finnland Wappen Löwe im Eirund model Saarinen 1917-1930 (perinteinen filateliala), 83 p., vermeil

Lyseon poikien postia

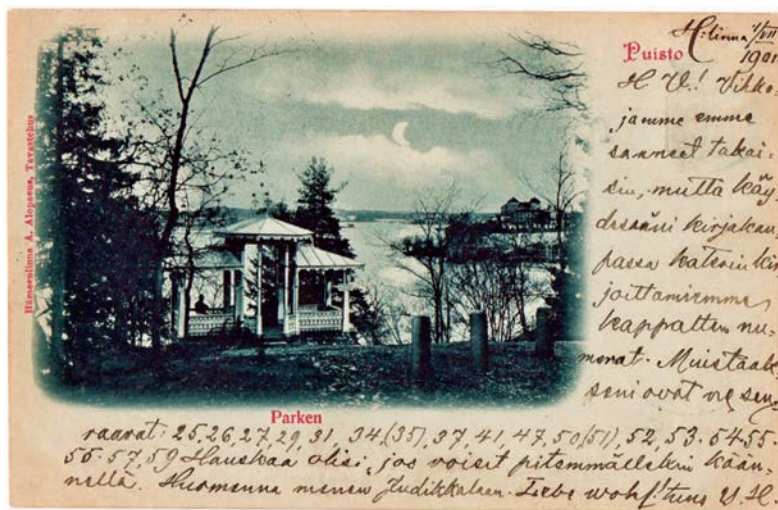
Postikorttien keräily on mielenkiintoista. Siitä hyvänä esimerkkinä oheinen Hämeenlinnasta Terijoelle 1.VII.1901 lähetetty sortokauden kuutamokortti.

Korttien tarkemmassa tutkimisessa tulee joskus esiin monia historian ”kerrostumia”, jotka innostavat keräilijän tutkimaan tarkemmin löytönsä. Niin tapahtui kohdallani tässäkin Hämeenlinna kortissa.

Kortin kuva-aiheena on näkymä Kaupunginpuistosta kohti kaupunkia ja Hämeen linnaa. Julkaisija on hämeenlinnalainen kirjakauppias ja valokuvaaja A. Alopaeus, joka vuosisadan vaihteessa ajautui rahavaikeuksiin. Alopaeus joutuikin luopumaan kaupastaan 1901, jolloin toimintaa jatkoi alkava kirjakauppias Enok Rytkönen.

Hän osaltaan tallensi vuosikymmenien ajan tuhansittain ottamiaan valokuvia, tapahtumista ja näkymistä Hämeenlinnassa ja sen ympäristössä. Näin syntyivät ne sadat Hämeenlinna-kortit, meidän keräilijöiden iloksi, jotka Enok Rytkösen julkaisemina tunnetaan.

Postikortteja painettiin alkuvuosina Saksassa ja Ruotsissa. Oma valmis-



Hämeenlinnasta Terijoelle 1.VII.1901 lähetetty sortokauden kuutamokortti.

tusta Rytkösellä olivat valokuvakortit, joita kehitettiin taustaviivitetuille korttiaihiolle.

Korttini Terijoelle on lähetetty siltä ajalta, kun viestit piti vielä kirjoittaa kuvapuolelle. Kortteihin olikin jätetty, kuten tässä kortissa, vapaa marginaali viesteille pienennetyn kuvan viereen. Säännökset muuttuivat Suomessa vuonna 1902 ja kirjoitus taustallekin sallittiin. Tuon vuoden jälkeenkin, vielä pitkään, jatkettiin kirjoitusta

usein kuvapuolelle vanhasta tottumuksesta.

Kortin vastaanottaja on lyseolainen **Eino Sargren** (Airisto) Terijoki. Eino asui ja kävi koulua Hämeenlinnassa ja oli ilmeisesti kesälomalla sukuloimassa Terijoella Emil Saxénillä. (Äiti Olga oli omaa sukua Saxén). Isä oli Hämeenlinnan lyseon lehtori **Johan Engelbert Sargren**.

Eino Airisto (entinen Sargren) oli syntynyt 1884 Turussa. Hän valmistui

ylioppilaaksi 1903 Hämeenlinnassa ja suoritti agronomitutkinnon Mustialassa 1908. Hän oli maanviljelijä ja toimi virkatalojen tarkastajana Turun ja Porin läänissä.

Kortin lähettäjä on Yrjö Hukkinen syntyi 1886 Kuhmoisissa. Hän valmistui ylioppilaaksi 1904 Hämeenlinnassa ja valmistui filosofian maisteriksi 1912. Vuodesta 1913 hän toimi Suomen maanviljelystaloudellisen koelaitoksen assistenttina. Vuosina 1937–1940 hän oli professori ja

Tuhoeläinlaitoksen johtaja.

Pojilla näyttää olleen yhteinen kiintymys maatalouteen. Mitä lienevät nuo myös yhdessä kirjoitetut numeroidut kappaleet, joista Yrjö kertoo? Mielenkiintoista olisi myös tietää yhteydet Judikkalaan.

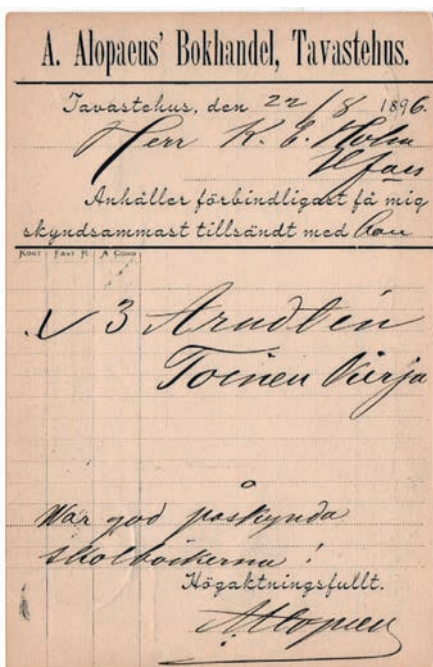
Ajankohtaistakin liittyy Sargrenien nimeen. Yksi kaupunkimme tunnetuimmia rakennuksia on niin sanottu Sargrenin talo. Tuon talon rakennutti lehtori aikoinaan asuintaloksi ja perheensä kodiksi. Perhe muutti 1905

takaisin Turkuun ja taloon keskittyi erilaista liiketoimintaa tähän päivään saakka. Nyt se on myyty jälleen asuintaloksi ja kunnostus on meneillään.

Matti Parkkonen

Lähteet:

Hämeenlinnan normaalilyseo ja lyseo.
Karisto 1923
Wikipedia
Omat kokoelmat



A. Alopaeuksella oli oma ehiökortti 10 pennin "ylänuorkkaisella".



Kortti on tyypillinen sortokauden postitus. Siinä vasen merkki peittää kielletyn leijonavaakunan, ja venäläismalliset 5 pennin merkit ovat ylösalaisin. Tuloleima Terijoki 2.VII.1901 = seuraavana päivänä!



Mannerheim omakuvamerkki 2017

Suomen marsalkka Carl Gustaf Emil Mannerheimin syntymästä tuli 4.6.2017 kuluneeksi 150 vuotta. Joulukuussa 2016 Suomen Posti ilmoitti, ettei Mannerheimin syntymän 150-vuotisjuhlan kunniaksi tehdä postimerkkiä. Posti perusteli päätöstään esimerkiksi sillä, että postimerkin kohderyhmä olisi liian rajattu ja Posti on erittäin maltillisesti julkaissut sotaan liittyviä postimerkkejä Suomessa.

Posti reagoi kuitenkin syksyllä 2017 yleisön voimakkaaseen palautteeseen koskien Mannerheimiä ja 6.9.2017 Posti julkaisi Mannerheimista omakuvamerkin kymmenen kappaleen arkeissa. Merkki tuli myytiin poikkeuksellisesti kotimaan ykkösluokan postimerkin hinnalla (1,40 euroa), vaikka yleensä Postin julkaisemat omakuvamerkit ovat olleet hieman nimellisarvoaan kalliimpia.

Merkkikuvassa on Mannerheim kuvattu jatkosodan aikana lähdössä aamuratsastukselle, kuvan on ottanut Aarne Pietinen. Postimerkki on suunniteltu yhdessä Mannerheim-säätiön ja Mannerheim-museon kanssa. Postimerkkiarkilla on kuvattuna muun muassa kynä, kirjepaperia ja silmälasit, joilla haluttiin kuvata Mannerheimin laajaa kansainvälistä kirjeenvaihtoa. Kokonaisuuden on suunnitellut Paula Salvander.

Tarkkaavaisimmat keräilijät löysivät melko nopeasti merkin ilmestyttyä arkista virheen. Merkissä kuuluu olla maksuarvoa kuvaavassa Suomen kartassa Ahvenanmaa mukana, nyt se oli kuitenkin jäänyt yhdeksästä merkistä pois. Arkin merkeistä vain vasemmalla ylhäällä olevassa merkissä oli Ahvenanmaa mukana, kuten kuuluu (kuva 1). Virheellisiä merkkejä oli siis arkissa yhdeksän, joten tässä tapauksessa virheellinen merkki oli yleisempi kuin normaali merkki.

Posti reagoi myös virheeseensä ja julkaisi merkistä toisen painoksen, jossa on nyt arkilla kaikissa merkeissä



Kuva 1. Ensimmäisen painoksen yläreunan merkkipari arkista. Vasemman puoleisessa merkissä on Ahvenanmaa mukana, mutta oikean puoleisesta se puuttuu.



Kuva 2. Toisen painoksen yläreunan merkkipari arkista. Nyt Posti on korjannut virheensä ja kaikissa merkeissä on Ahvenanmaa mukana kuten kuuluukin.

Ahvenanmaa mukana kartassa (kuva 2).

Lisäksi markkinoille on tullut yksi arkki Mannerheim merkkiä, jossa hammasus ei osu kohdalleen. Tämä hammasesiirtymällä oleva arkki on painoksesta yksi, joten siirtymällä olevia merkkejä tunnetaan tällä hetkellä yksi kappale, jossa on Ahvenanmaa mukana ja yhdeksän kappaletta, joista Ahvenanmaa puuttuu (kuva 3).



Kuva 3. Mannerheim merkistä on tavattu tähän mennessä yksi ensimmäisen painoksen arkki (10 merkkiä), jossa hammasus on siirtynyt eikä osu merkeille kuten kuuluu.

Kaksi keräilytapahtumaa syyskuussa Hämeenlinnassa

Postikorttiparatiisi 8.9. Lyseolla

Korteilla maailmanmenoa, hypnorealismia, luontoa, hämeenlinnalaisteollisuutta, tietoa, ikuisuutta, arvuuttelua jnpp... Vuoden mittavin ja monipuolisin postikorttitapahtuma **Postikorttiparatiisi** järjestetään taas lauantaina 8.9. Hämeenlinnassa kello 10–16. Paikka on Lyseon koulu, Linnankatu 12–14. Tule tapaamaan muita postikorttien ystäviä sekä hankkimaan ja ihastelemaan vanhaa ja uutta. Sisäänpääsy ei maksa mitään.

Päivien korttitaiteilijaksi on valittu suomalainen Bruno Maximus. Hänen paratiisihenkiseen tauluunsa on tallentunut pikkirillinen yhteys. Alkuperäinen taulu myydään huutokaupalla kello 14. Korttitaiteilijoita ja -kauppiaita on paikalla useita.

Korttinayttelyitä Janne-salissa ovat muun muassa Kimmo Pälikön luontoaiheisen tuotanto (Kalevi Ala-Kotila) ja Yrjö Niemen kertomus suuresta Siperian rautatiestä. Maksimusten kortteja esittelee Pertti Lepänen. Paratiisin olemusta maailmankaikkeudessa pohdii Concorde-ryhmän kokoama osuus. Kikiläpailukin on tiedossa. Hämeenlinnassa toimineesta makeistehdas Pohjola-Koitosta kertoo Jukka Vesterinen.

Kävijöille on joitakin ilmaisia autopaikkoja tapahtumarakennuksen pihassa sekä runsaasti vieressä toisen koulun pysäköintialueella. Itse sisäänkulku Postikorttiparatiisiin tiloihin on esteetön.

Postikorttiparatiisin vastuullinen järjestäjä on Suomen Postikorttilyhdistys Apollo, yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin ja Hämeenlinnan Postimerkkikerhon kanssa. Ohjelmakokonaisuudesta vastaa Jukka Vesterinen, 0400 759 882, jukkavesterinen@hotmail.com sekä myyntipaikoista Olli Saarinen, 0400 236 094, ollisaarinen@elisanet.fi.

Tarkemmat tiedot vuoden korttitapahtumasta löytyvät verkosta osoitteesta www.postikorttiparatiisi.fi

Oval Point -keräilytapahtuma ja Korttien tarinat 15.9. Verkatehtaalla

Järjestämme toisen **Oval Point -keräilytapahtuman** Hämeenlinnassa lauantaina 15.9.2018 kello 10–16. Tapahtuma järjestetään tällä kertaa Verkatehtaalla omana osastonaan yhteistyössä **Korttien tarinat** -tapahtuman kanssa (www.korttientarinat.fi). Verkatehtaan osoite on Paasikiventie 2, ja se on lyhyen matkan päässä sekä rautatieasemalta että linja-autoasemalta.

Tarjolla on filateliala, kortteja, numismatiikkaa ja muuta keräilyyn liittyvää. Mukana ovat Postiljonen: Gummesonin Suomi -kokoelma, V osa: 1856, 1860, 1866, 1875–82, 1885, 1889, 1891 ja 1901–15 julkaisut. Paikan päällä on myös mahdollisuus tutustua keräilijän tärkeisiin apuvälineisiin: PhilaSearch, Philabid, Systeemi ja OvalPoint.

Kaikki 12 osastoa on varattu ja mukana ovat Aarno Aspäck, Tommi Pehkonen, Oy Kaj Hellman Ltd, Merkki-Albert, Lauri Peltonen Oy, Vesa's Worldwide stamps ja Philea AB. Kerhoista mukana ovat Suomen Filatelistiseura, Hämeenlinnan Postimerkkikerho sekä Etelä-Hämeen numismaatikot.

Tilaisuuteen on vapaa sisäänpääsy. Merkitse päivä kalenteriin ja kokoonnutaan joukolla Hämeenlinnassa 15.9. viettämään hienoa päivää keräilyn merkeissä! Tehdään yhdessä keräilystä helpompaa!

Yhteistyöterveisin, Oval Point Oy ja Hämeenlinnan Postimerkkikerho ry

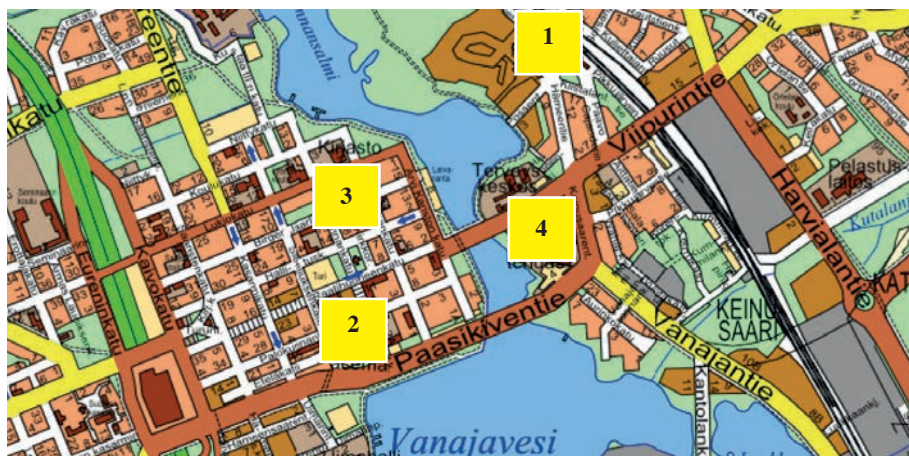
Tiedustelut: Raimo Lehto 044 990 2299

raimolehto99@gmail.com tai

Esa Kärkäs 0400 484 737

esa.karkas@ovalpoint.com

- 1 Rautatieasema
- 2 Linja-autoasema
- 3 Lyseo
- 4 Verkatehdas



Pauli Euroopan keräilymarkkinoilla

Budapestin filateeliset markkinat

Suomessa kerättiin takavuosina ahkerasti Unkarin postimerkkejä. Kuului asiaan olla kiinnostunut veljeskansan asioista. Monella kunnalla oli ystävyyskaupunki Unkarissa ja kanssakäyminen oli vilkasta. Toinen maailmansota hiljensi tilannetta ja vuoden 1956 kansannousu vaikeutti yhteydenpitoa. Rautaesiripun purkautuminen 1990-luvulla avasi yhteyksiä ja matkustamisen solmuja.

Itse aloitin Unkarin postimerkkien keräämisen 1980-luvulla. Se sitten lopahti pitkäksi aikaa, kun vaihtokaverini kuolla kupsahti. Partiokohteita olen kerännyt pitkään ja maakeräilyn aloitin tosissaan ”viimeisenä maana” muutama vuosi sitten. Unkarin filatelian kartuttaminen ei ole kovin vaikeaa, koska tarjonta on runsasta. Kohteet eiväät myöskään yleensä ole kovin kalliita.

Takavuosina työreissuja oli Unkariin jonkin verran, mutta keräily ei aikataulullisesti päässyt kukoistamaan. Pari kertaa olen sittemmin kulkenut kaverin perässä liikkeestä toiseen.

Päätin opetella Budapestin keskustan oikein itsekseni ja lähdin huhtikuun kevättä hakemaan veljesmaan pääkaupunkiin. Osoitteita oli muutama onneksi kertynyt. Menin ensin Hodobay Andorin liikkeeseen Magyar u 44:ään. Olin siellä käynyt aiemmin kaverini kanssa ja nyt hoidin hänenkin asioitaan. Kartta levitettiin pöydälle ja hän piirsi siihen käyntipaikat.

Silverhotellini oli niin edullinen, ettei sinne oikein vaimoväkeä olisi kehdannut viedä, mutta minulle se hyvin kelpasi. Sijainti oli erinomainen. Keräilijöitten talo (Vörösmarty utca 65) oli lähellä. Siellä kokoontuivat ikäiseni ja vanhemmat filatelistit. Esittäydyin suomalaisena ja tankkasin saksaa. Tulos oli tyydyttävä. Alhaalla oli pari postimerkkiliikettä.

Parhaan liikkeen maininnan perus-



teella menin Oktogon Filatéla Bt. liikkeeseen Teréz krt. 13. Siellä nuorehko omistaja Hatvani Márk esitteli

varastoaan ja teimme kauppoja. Hän suositteli käymistä postimuseossa (Harsfa u. 47). Se oli käymisen arvoisen paikka ja kielitaitoa löytyi.

Kävin vielä Bélyeg shopissa Budan puolella (Bartok Bela út 33:sa) ja kävelykadun lähellä Magyar belyeg (Iranyi utca 7), josta löytyi jokunen partiokohde. Hankinnat jäivät kohutuullisiksi, mutta seuraava reissu on helpompi tehdä.

70 prosenttia matka-ajasta meni keräilyyn. Kirppu- ja antiikkitorit jäivät nyt käymättä. Gulassikeittoja ehti vertaamaan ja ihailemaan Tona-van rantoja. Horror-house oli hotelini lähellä, joten kaikki miehityksen kauheudet ehti näkemään. Kylpylät olen nuorempana kokenut ja muuta-

kin takavuosien ikään kuuluvaa. Ilmat olivat semmoiset kuin Suomessa tätä kirjoitettaessa toukokuun ensi puoliskolla.

Budapest ja Praha ovat aika kivoja keräilypaikkoja, jos ulkomainen filatelia kiinnostaa. Toki jotain Suomen kohteita voi löytää, mutta ne on jo aikojen sitten läpikäyty.

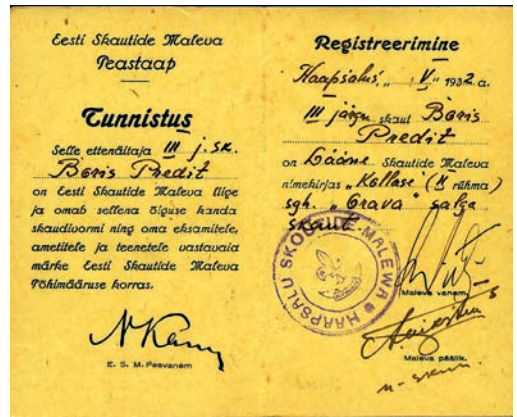
Toivottelen hyviä matkoja Budapestiin. Heinä-elokuut ovat kuumia, mutta kevät ja syksy kivoja matkakuukausia. Ei pidä myöskään unohtaa Darabanth auction housea eikä monia muita.



Viro täytti 100 vuotta

24.2.2018 Viro juhli satavuotista taivaltaan. Se on ollut vaikea. Itsenäisyys vaati sodan, jossa myös suomalaisia joukkoja oli virolaisia avustamassa. Nämä Pohjan Poikien ja Vapaajoukon leimakohteet ovat kysyttyjä. Toinen maailmansota toi miehittäjät ja taas filatelistia erikoisuuksia. Neuvostoaajan jälkeen koitti uusi itsenäisyys ja omat postimerkit. Jos joku muistaa "Rodeo" -TV-talioinnin, on se itsenäisyyden toinen alkutaivalkin ollut hankala. Ennen oli tapana kerätä veljeskansojen postimerkkejä. Jotkut vielä jatkavat perinnettä – hyvä niin.

Päätimme rouvan kanssa muutamaa päivää ennen juhlahetkeä lähteä Tallinnaan juhlia katsomaan. Sähäsin matkapäivien kanssa, joten matkasta tuli kallis, mutta muistoihin jäävä. Lensimme Tallinnaan ja majoituimme aika erikoiseen hotelliin "The von Stackelberg Hotel Tallinn". Olimme vähän paremmassa huoneessa siellä Toompean takana ja nautimme kyl-



pylän iloista. Tallinnan lentokentältä pääsee ratikalla kivasti keskustaan. Voin tuota hotellia suositella, kun se on poikkeava vanha miljö.

Tallinna oli koristeltu satavuotisjulistein. Sotilasparaati oli juhlava ja kansainvälinen. Oli siellä Suomenkin lippuvartio Nato-joukkojen seassa.

Panssarit jyristelivät vanhan kaupungin läpi. Presidenttirouva tarkasti joukot.

Joitakin kortteja ja kirjoja jäi mukaan ja merkit tulivat jälkitilauksena. Kylmähän siellä tuli tuntikausia seistessä Vapauden aukiolla. Märkää lunta satoi lähes kaiken aikaa. Tilai-

suuden tärkeän hengen saattoi aistia. Onneksi Tallinnan kivat keskustaravintolat tarjosivat lämpöä ja hyvän palvelun paraatin ja puheiden jälkeen.

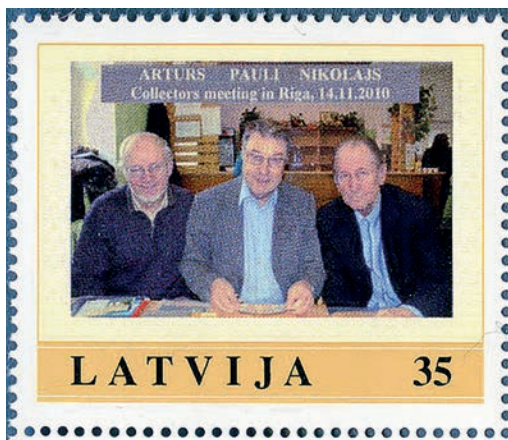
Latvian Riian keräilymarkkinat

Riian filatelisteilla on oma huoneisto osoitteessa Brīvības 234. Se on pitkän pääkadun varrella. Kokous on lauantaisin aamulla ja sinne pääsee ykkösen ratikalla tai bussilla keskustasta. Tilaisuudessa on muutama kymmenen ukkoa, joilla on säiliökirjat ja kuoret pöydillä. Saksalla tulee auttavasti toimeen. Jos on joku vaihtoystävää tai muu tuttu, on siitä apua. Baltian hyviä kohteitakin voi siellä ostaa.

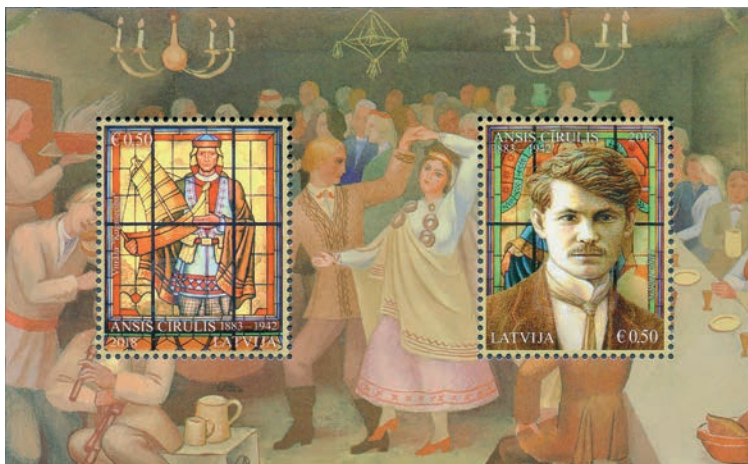
Vielä tärkeämpi tapahtuma on joka kuukauden toinen sunnuntai. Latvian collectors fairs in Riga löytyy netistä. Sen osoite on A Caka iela 102. Koulun juhlasalissa ja kolmessa kerroksessa on reilut sata kauppiasta ja tungokseen asti uteliaita ostajia. Militaria ja numismatiikka on pääosan kiinnostuksen kohteita, mutta filateliaa ja kortteja löytyy runsaasti. Filatelian asema on kyllä laskussa. Olen näistä tilaisuuksista saanut kerättyä aika hyvän Latvian partiokokoelman, jossa pääasiana ovat postikortit. Hyvät tutut yhteyshenkilöt ja vaihtokaverit ovat auttaneet keräilyssä.

Pidän Riikaa Baltian helmenä, jossa kannattaa käydä keväällä tai alkusyksynä. Katsomista on paljon. Riian vanhan kaupungin hallitsee kävellen. Kultuuritarjonta on runsas ja ravintoloita ynnä kahviloita löytyy joka makuun. Antiikkiliikkeitä on ja rahakauppoja. Eurokolikoita kerätään maassa ahkerasti. Miehitismuseoon kannattaa tutustua ja oopperataloon. Zeppelinhalleissa ja niiden äärellä oleva torialue on Euroopan suurimpia. Jokunen antiikkitorikin löytyy, jos kiinnostusta riittää. Niiden paikat ja ajat näyttävät vaihdelleen.

Latvian hintataso on edullinen muiden tuotteidenkin kuin näkäräisten osalta. Jos keräilijä suunnittelee Riian matkaa, kannattaa kuukauden toinen



Omakuvamerkissä ystäväni kemian professori Arturs Viksnan ja entisen poliisimajuri Nikolai Aleinikovin kanssa. Jälkimmäinen on suunnitellut joukon partiolaisten leirileimoja ja on leimaillut niitä leireillä korteille ja kuorille.



sunnuntai ottaa huomioon. Keräilytapahtumaan kävelee aamuyhdeksältä. Matkalla voi katsella jugendtaloja, sillä niitä Riikassa riittää.

Partiokeräilyä Evorassa

Maailman partiokeräilijöiden (37th World Scout & Guide Collectors Meeting) ja partiofilatelistien (12th EuroScout) tapaamiset pidettiin Portugalin Evorassa 4.–6.5.2018.

Evora on UNESCO:n maailmanperintökohde, joka haluttiin näyttää kävijöille. Se on todella näkemisen arvoinen hyvin säilynyt muureilla ympäröity vanha kaupunki. Lissabonista sinne on matkaa noin puolentoista tunnin ajoreissu.

Tilaisuudessa oli satakunta näytteilleasettajaa ja myyjää 16 maasta. Kaukaisimmat olivat Chilestä, Brasiiliasta, Meksikosta ja Puerto Ricosta. Portugalin partiolaiset vierailivat

runsain joukoin näyttelyssä, joten vilskettä riitti.

Partiofilatelisteja joukosta edusti ehkä vain neljannes. Hekin olivat enimmäkseen ikääntyneitä ja lähes kaiken kiinnostavan löytäneitä. Nuorempi joukko oli kiinnostuneita partiomerkeistä, jotka oli tarkoitettu asusteihin kiinnitettäväksi. Olen aina ihmetellyt, miten niitä arvotetaan ja säilyykö niihin kiinnostus. No olenhan niitä itsekin sivussa talteen pannut.

Näyttelykehyksissä, jotka saavat meidän kehiksemme kateudesta kalpenemaan, olivat esillä maailman partioaiheen huiput. Buurisota, I maailmansodan kohteet ja Prahan kaupunkiposti 1918 olivat hyvin esillä. Tshekki-kohteiden väärennös-kokoelma voitti kisan. Sveitsiläinen edesmennyt partiofilatelian pioneeri oli lahjoittanut palkinnon (500 euroa), jonka hänen perillisensä jakoi. Kunnia voitosta on rahasummaa arvokkaampi.



Tämä oli minulle 8. tällainen kansainvälinen, joka toinen vuosi pidettävä partiofilatelistien kokous, joten tuttuja on kertynyt eri puolilta maailmaa. Olin nyt ensimmäistä kertaa rouvan kanssa matkassa. Kalliiksihan

se vähän tuli. Toisaalta, kun olen tällainen vähäpuheinen mörkin näköinen teräskasvo, saattoi rouvan mukanaolo olla plussaa kaupankäynnille. Olin tulokseen tyytyväinen.

Suorat lennot olivat ajallisesti han-

kalat. Paluulento lähti puolilta öin. Lissaboniin ehdimme tutustua pikaisesti. Euroviisut näkyivät mainoksissa ja turisteja oli runsaasti, vaikka kisat olivat vasta paluumme jälkeen. Lissabonin vanhat osat ovat kauhtuneet. Se on ikäänkuin vanha lady. Henki oli ystävällinen ja hintataso edullinen. Pari kertaa saimme ravintolassa aivan huippuannokset. Oikein rouvaikin ilahdui. - Evoran kadut olivat kapeat ja kivetyt. Näkymät olivat upeat ja rakennukset valkeita ja vaikuttavia. Yksi kirkkosali oli koristeltu pinnoilla täysin haudoista esiin kaivetuilla luilla. Pääkallot odottivat seuraavia.

Pauli Ihämäki

Suomen syyskuun uutuuksia

Suomessa 12.9. ilmestyvien merkkien aiheina ovat ilmastonmuutos, graffitit, kaupunkipuistot ja Suomen luontotunnukset.

Ilmastonmuutos-postimerkkiarkin kolmessa postimerkissä kuvataan niitä dramaattisia vaikutuksia, joita on odotettavissa lähitulevaisuudessa, jos ilmaston annetaan lämmentä nykytattia. Merkit on tehty lämpöpainetulla musteella, joka vaihtaa sormen kosketuksesta väriä. Pienoisarkit nähdään tämän lehden kakkoskannella.

Maailman ensimmäiset aidot graffitit nähdään ensi kertaa postimerkeissä 12.9., jolloin ilmestyy kaksi graffiti- taiteilija EGS:n maalaamaa graffitia maailmalta.

Kaupunkipuistoja kuvaavan merkisarjan toisessa osassa esitellään kolme rannikkokaupunkia Pori, Hanko ja Kotka. Merkit suunnitellut Timo Mänttari on kuvannut jokaiseen



merkkiin vettä joessa, meressä ja vesiputouksessa.

Posti julkaisee syyskuussa Stina Hovin suunnittelemat rullapostimerkit, jonka viidessä merkkiaiheessa kuvataan Suomen luontotunnuksia. Merkeissä esiintyy eläinmaailmasta kansalliseläin karhu, kansalliskoira suomenpystykorva, kansallislintu



laulujoutsen ja kansallishyönteinen leppäkerttu sekä kasvien puolelta kansalliskukka kielo.



Riihimäen Postimerkkeilijät Erämessuilla

X XIII Kansainväliset Erämessut järjestettiin Riihimäen Urheilupuistossa 7.–10.6.2018. Neljän päivän aikana messuilla kävi 40 000 vierailijaa ja tällä kertaa messuilla oli reilut 300 näyttely- ja myyntiosastoa, muun muassa tv:stä tuttu Peltsin kova vuosi TV-sarjan Mikko ”Peltsi” Peltola esiintyi Retkinikkari Joppe Rannan Koivikko-lavalla, kertoi TV-ohjelman tekemisestä ja leukaili tuttuun tapaan. ”Messut ovat niin monipuoliset, että yhdessä päivässä ei millään ehdi käydä kaikkea läpi, mikä kiinnostaa” Vuoden 2018 Eräkoiraksi valittiin suomenpystykorva Essi, oikealta nimeltään Karahkan Eka-Essi. Sen omistavat Pirkko ja Sauli Halttunen Toivalasta.

Riihimäen Postimerkkeilijät oli myös entiseen tapaan mukana messuilla omalla osastollaan. Kerhon osastolla oli esillä useita Kalevi Alakotilan lintuaiheisia postikorttikoelmia Kimmo Pälkön piirtämistä korteista. Kokoelmia käytiin ihailemassa ahkerasti, kerholla oli myös

kirjallisuutta myynnissä ja kirjakauppa kävi kohtalaisesti.

Erämessujen omakuvamerkkien kuva-aiheet olivat karhu, kettu ja maa-kotha, joiden kuvat ovat Jussi Murto-saaren kokoelmista. Eräkoira-Essin merkkikuvana on Suomen Kennelliiton kokoelmista.



Erämessujen omakuvamerkkejä (vain **) on kerholla myynnissä hintaan 3,50 euroa kappale + postikulut. Niitä voi tiedustella puhelimitse 040 721 7709, tai reijo.myyler@suomi24.fi

Seuraavat Erämessut järjestetään 4.–7.6.2020. RM



Masi, Jukka ja Emma tutustumassa kirjavalikoimaan, Masi ei ilmeestä päätellen löytänyt mieleistä luettavaa.

Riihimäen kerhon kesäkokous 2018

Riihimäen kerhon kesäkokous pidettiin lauantaina 30.6.2018 entiseen tapaan poliisien mökillä Kesijärven rannalla. Sää tiedotusten pelotteluista huolimatta viikonlopun sää oli aurinkoinen ja kohtalaisen lämmin, pientä tuulenpoikasta oli havaittavissa.

Vieraita oli Tampereelta, lähikierroista ja ympäri Etelä-Suomen, jossa vaiheessa laskin paikalla olevan yli 30 henkilöä. Varsinainen tilaisuus alkoi 14:n jälkeen kerhon puheenjohtajan Heikki Virtasen tervehdyssanoilla ja päälle nautittiin lasillinen tamperelaisten tuomaa valkkaa.

Tällä kertaa ei ollut mitään esitelmää, vaan päivän ja illan ohjelmassa oli huutokaupan lisäksi saunomista, makkarapaistoa, vapaata seurustelua ja virvokkeita, kahvipannu oli kuuman koko illan. Sauna ja uimaranta olivatkin kohtalaisen hyvin käytössä, pari veijaria ainakin viihtyi saunassa ja uimassa koko illan.

Huutokauppakohteita ja Arin tuomia myyntikohteita tutkittiin ahkerasti ja illan kuluessa tehtiin muutamia kahdenkeskisiä kauppajakin. Illan huutokaupassa oli kohteita arvion mukaa yli sata, myynissä oli normaalin postimerkki- ja kortti- ja kuoritaran lisäksi pieni osa kerhon kirjakokoelmasta, kirjat menivätkin hyvin kaupaksi. Meklarina huutokaupassa



toimi Esa Aaltonen väliaika-avustajanaan Kari Lindholm.

Viimeisenä kohteena oli harvinaisuus, kivikautinen kivinen ”koiranpää”, joka ei mennyt jostain syystä

kaupaksi.

Illan hämärtyessä porukka väheni. Iltaruokailun kattauksen hoitivat Anneli ja Hannele. Väsyneimmät poistuivat sunnuntaina. RM



Kuvat: ylhäällä huutokauppa, jonka meklarina toimi Kari Lindholm, keskellä Arin myyntikohteet syynissä ja vieressä maistuu makkara.

Tervakoski Oy – Suomen vanhin toimiva paperitehdas

Metsäteollisuutta pidettiin pitkään Suomen viennin selkärankana, kunnes paperin kulutus kääntyi laskuun ja sen myötä koneita ja tehtaita ruvettiin sulkemaan. Tehtaiden teho on kuitenkin kasvanut jatkuvasti, ja samalla tuotantoa on käännetty sellun valmistukseen tai kartonkiin ja muihin erikoistuotteisiin. Nyt kun maailma on herännyt muoviongelmiaan, yhtäkkiä puukuitu ja siitä jalostettavat biotuotteet ovatkin taas tulevaisuuden lupauksia. Samaan aikaan metsäyritykset takovat hyviä tuloksia ja vienti kasvaa jälleen. Yksi näistä menestyjistä on tänä keväänä 200 vuotta täyttänyt Tervakosken paperitehdas, joka on vanhin yhtäjaksoisesti paperia valmistanut tehdas Suomessa. Se keskittyy pelkästään erikoispapereihin.

Vuonna 1806 kamarineuvos **Gustaf Georg Nordenswan** (1774–1853) osti isältään Tervakoskella Talolan ja Hovilan tilat myllyineen ja sahoinneen. Isällä ei ollut teollisia suunnitelmia, vaan hän oli hankkinut tilat luovuttaakseen ne pojalleen. Isä **Johan Alopaeus**, joka oli aateloitu nimellä Nordenswan, toimi Hämeen ja Uudenmaan läänien lääninkamreerina asemapaikkanaan Hämeenlinna. Kolmea poikaa kannustettiin akateemiselle uralle, ja sitä myötä Ruotsi-Suomen tärkeään virkamieskuntaan. Niinpä Gustaf kirjoittautui jo 12-vuotiaana Turun yliopistoon. Tuomarintutkinnon hän suoritti 1790 eli 16-vuotiaana. Siinäpä esimerkkiä nykynuorisolle, jonka opiskeluaikojen valitetaan venyvän liian pitkäksi.

Nuoren miehen ura kehittyi tyypilliseen ajan tapaan. Pätevistä virkamiehistä oli pulaa. Gustaf toimi ensin Turun hovioikeuden auskultanttina, sitten Uudenmaan ja Hämeen läänin lääninkonttorissa virkamiehenä. Vuonna 1793 hän lähti vuodeksi Tukholmaan oppimaan kamarikirjuriksi. Ura jatkui Hollolan kihlakunnan



Gustaf Georg Nordenswan

kruununvoutina vuodesta 1797 alkaen. Vuonna 1801 Gustaf Nordenswan solmi avioliiton turkulaisen **Anna Magdalena Indrénin** kanssa. Tästä liitosta oli tulevaisuuden paperitehtailijalle suurta taloudellista hyötyä, sillä vaimon sukulaiset olivat Turussa merkittäviä kauppiaita.

Suomen sodan (1808-1809) jälkeen hallinnon siirtyminen Ruotsin vallan alta autonomisen Venäjän osaksi loi entistä suuremman tarpeen maan omille virkamiehille. Vaikka Nordenswan oli siirtynyt vuosisadan alussa maanviljelijäksi ja tilanhoitajaksi Tervakoskelle, palasi hän vuonna 1809 virkamiesuralle. Senaatin yksi kamaritoimikunta (vastasi myöhempiä



Georg Nordenswan.

ministeriöitä) palkkasi Nordenswanin kamreerikseen. Hänen isoveljensä **Henrik Kristian** oli kamaritoimikunnan puheenjohtaja. Virkamiesura jatkui seitsemän vuotta, jona aikana koko hallinto siirtyi Turusta Helsinkiin. Vuonna 1816 Gustaf erosi virastaan, ja keskittyi Tervakosken tilan asioihin. Hänellä oli teollisia suunnitelmia, vaikka teknistä osaamista ei juuri ollutkaan. Silti virkamieskunnan tuntemus sekä kauppasuhteet olivat tehdassuunnitelmassa hyödyllisiä.

Tehtaan perustaminen

Suomen suuriruhtinaskunnassa paperiruuukkeja oli kaksi. Vanhempi Turun lähellä Prunkkalan Järvenojan kylässä



Tervakoski 1900-luvun alussa Alasjärven rannalla.



Lumpukuitti 1858.

oli perustettu 1770-luvulla. Uudempi ja modernimpi Frenckellin tehdas toimi Tampereella Tammerkosken rannalla. Turkuun tuotiin paperia myös ruotsalaisista ruukeista. Venäjän osana Suomessa asetettiin ulkomaiselle paperille tulli vuonna 1817, ja kun Venäjältä ei riittävän laadukasta paperia ollut saatavana, muodostui selvä tilaisuus paperin valmistamiselle kotimaassa. Tästä Nordenswan oli hyvin tietoinen virkamiesyhteyksiensä ansiosta.

Marraskuussa 1817 Nordenswan jätti hakemuksen senaatille privilegiosta perustaa paperiruukki ja kerätä raaka-aineeksi lumpppua. Hakemukseen kuului tarkastuskäynti paikkakunnalla, jonka toimitti ennen joulua kruununvouti **Henrik Jan Stephan** lautamiesten kanssa. Kuukautta ennen oli tästä luettu kuulutus Lopen, Hämeenlinnan, Vanajan, Janakkalan, Hausjärven ja Rengon kirkkoissa. Maaherra **G. Hjärnen** allekirjoittama tarkastuskertomus puolsi tehtaan rakentamista, ja niinpä senaatti hyväksyi privilegion kokouksessaan 12. maaliskuuta 1818. Tätä hyväksymispäivää pidetään Tervakosken tehtaan perustamispäivänä.

Paperitehdas rakennettiin Janakkalaan Tervakosken kylään Alasjärven rannalle. Kartanossa harjoitettiin maa- ja metsätaloutta ja paperitehtaassa teollista toimintaa. Alasjärvellä läheteven joen rannalla oli ollut myllyjä jo satoja vuosia, ja sitä myötä pato ja vesivoimaa oli saatavissa. Privile-



Lumpunkerääjäveljekset noin 1850.



Tervakoski 150 vuotta -postimerkki vuodelta 1968.

gion mukaisesti perustettiin 2-valsinen paperitehdas. Näillä valsseilla eli hollantereilla hienonnettiin raaka-aineeksi kerätyt lumput. Puukuidusta ei silloin ollut vielä tietoakaan. Suuressa paljussa ollutta massaa nostettiin käsin viiralle arkeittain, ja arkit prässättiin huopien välissä kuivaksi. Lumppujen lajittelu, kuivaus ja varastointi vei paljon tilaa. Tehtaalla oli viisi erillistä tiilirakennusta käytössään. Tuotanto saatiin käyntiin joulukuussa 1820. Alussa tehtaan tuottama paperi oli karkeaa makulatuuripaperia, joka kelpasi turkulaisille asiakkaille



Tervakoski-merkin ensipäivänleimassa nähdään yhtiön kanto-tunnuskuva.

kirjoituspaperiksi tai konseptipaperiksi, mutta ei painopaperiksi.

Rakentaminen ja valssien hankintakin kyllä onnistui, mutta visaisempi tehtävä oli löytää ammattitaitoisia työntekijöitä Tervakosken ”perämetseen”. Käytännössä oli pakko houkuttaa osaajia toiminnassa olevilta tehtailta. Tampereelta tuli kolme ammattimiestä ja tekniseksi johtajaksi **Jacob Stolt**, joka valitettavasti osoittautui alkoholiongelmaiseksi. Sen ajan Suomessa ei teollisuuden ammattilaisia ollut saatavilla, vaan yleensä he tulivat Ruotsista tai Keski-Euroopasta. Muutaman vuoden jälkeen Stolt jouduttiin erottamaan, ja tilalle nimettiin entinen työntekijä, **Erik Lindgren**. Tämä oli pakon sanelema hyvin poikkeuksellinen ratkaisu.

Tehtaan energian saanti oli kiinni vesitilanteesta, ja kuivina aikoina vesivoimasta oli pulaa. Niinpä patoa paranneltiin. Järven pinnan nostosta aiheutui pitkäaikainen kiista Alasjärven rannalla maata viljelevien kanssa. Tätä asiaa puitiin lopulta kymmeniä vuosia oikeudessa asti.

Alkuvuosina tuotannon volyymi ja laatu olivat vaatimattomia. Tason nostoon vaadittavia investointeja ei pystytty tekemään, koska lainansaanti oli merkittävien takajien puutteessa mahdotonta. Ruukki tuotti tasaisesti 3000–4000 riisiä paperia vuodessa. Tähän ajankohtaan osui Turun palo vuonna 1827, jolloin useampi sata riisiä palovakuuttamatonta paperia hävisi savuna ilmaan. Vuonna

1839 Nordenswan myi Tervakosken pojalleen **Georg Nordenswanille** (1813–1874) ja muutti itse aiemmin ostamaansa Kutilan kartanoon Kalvolaan. Poika jatkoi paperitehtailua samalla vaatimattomalla tasolla, ja hänkin keskittyi enemmän kartanon maanviljelyksen hoitoon. Nopeampi tehtaen kehitys vaati uusia omistajia.

Ensimmäinen paperikone

Tampereen paperitehdas, joka Tervakosken kanssa huolehti maan paperitarpeen tyydyttämisestä, hankki ensimmäisen paperikoneen vuonna 1841. Paperin valmistaminen käsin ei riittänyt pitämään Tervakoskea kilpailukykyisenä. Piti lopettaa tai investoida koneisiin. Georg Nordenswan ja 20.3.1850 mukaan tulleet varakkaat uudet omistajat, loviisalainen kauppias **Bengt Carl Stenius** sekä protokollasihteeri **Otto Meurman**, muuttivat yhtiön osakeyhtiöksi (Nordenswan & Comp) ja tilasivat uuden paperikoneen. Kesällä 1850 ryhdyttiin rakentamaan uutta tehdasrakennusta. Syyskuussa 1850 Otto Meurman kuoli, joten kaksi jäljelle jäänyttä omistajaa vaihtoivat nimeksi Nordenswan & Stenius. Paperikone oli tilattu Donkin & Co:lt Englannista ja höyrykone Ruotsista. Syksyllä 1850 paperikoneen osia kuljettanut laiva haaksirikkoutui Skånen rannikolla. Onneksi kone oli vakuutettu. Pian tilattiin uusi kone, ja se saatiin perille vuoden 1852 talvella, kun rekikeli mahdollisti painavien osien kuljetuksen hankalan matkan päähän Tervakoskelle. Vastoinikäymiset jatkuivat. Koneesta puuttui tärkeitä osia, jotka olivat jääneet matkan varrelle. Uusien osien tilaamiseen ja saamiseen meni taas kuukausia. Paperikone saatiin lopulta tuotantoon vuoden 1853 loppuun mennessä. Onneakin oli sikäli, että koneen asensi valmistajan pätevä insinööri Richard Bowery, joka jäi Tervakoskelle tekniseksi johtajaksi aina vuoteen 1859 saakka. Paperikoneen asennuksen jälkeen seurasi lisää omistajanvaihdoksia. Vuonna



Rytylän asemalle oli vain kahdeksan kilometriä.

1854 tehdas jäi yksin Steniukselle, ja pian hän päätti myydä sen edelleen. Krimin sota 1853–56 (Oolannin sota) nimittäin aiheutti talousvaikeuksia Suomessa. Ostajat olivat helsinkiläiset liikemiehet, tukkukauppias **A.F. Wasenius** ja konttoristi **Leonard Borgström**. Kauppakirja allekirjoitettiin 22.8.1856. Tehtaan nimi vaihtui taas, nyt siitä tuli A.Wasenius & L.Borgström.

Wasenius oli kokenut kauppias, ja hänen aikaansa veivät yhä enemmän muut liiketoimet kuten viljakauppa Helsingissä. Tästä syystä tehtaan johtaminen siirtyi vähitellen alun perin konttorin kirjuriksi palkatulle ahkeralle **Frans Emil Humblelle**, joka käytännössä johti tehtaan toimintaa ja työnsä ohella kehitti Tervakosken väestön moraalista selkärankaa kolmekymmentä vuotta 1856–86. Tehtaan tuotanto ja laatu kehittyivät hyvään suuntaan. Raamattupaperin valmistus alkoi vuonna 1858, ja ensimmäiset suomalaiset setelit painettiin käsin valmistetulle Tervakosken paperille vuonna 1860. Ensimmäinen iso asiakas paperikoneella tehdylle paperille oli ollut Helsingfors Tidningar, jonka omisti Waseniuksen isä.

Pääosa tehtaasta paloi 4.12.1863, mutta uusi rakennettiin heti tilalle, ja välittömästi tilattiin myös uusi paperikone, joka käynnistyi 1864. Toinen paperikone tuli vuonna 1868. Savukepaperin valmistus alkoi vuonna 1866,

ja tästä tuli ykkösmenestystuote varsinkin Venäjän markkinoilla. Vuonna 1862 rakennettu Hämeenlinnan rautatie helpotti sekä raaka-aineen hankintaa että paperitoimituksia maailmalle, koska Rytylän asema oli vain kahdeksan kilometrin päässä tehtaalta. Tervakoski Ab -nimiseksi osakeyhtiöksi vuonna 1864 muuttuneen tehtaan paranevat tuotteet menestyivät ulkomaisissa näyttelyissä. Ensimmäinen hopeamitali saatiin Pariisin maailmannäyttelystä 1867, korkeimmat arvosanat Moskovasta 1882 ja vuonna 1900 Pariisin maailmannäyttelystä tuli kultaa. Vuonna 1889 Tervakoski alkoi valmistaa virallista paperia. Myöhemmin tehtaasta tuli sen ainoa valmistaja Suomessa. Vuosisadan loppupuolella Suomeen syntyi monia havuselluun perustuvia paperitehtaita, mutta Tervakoski pysyi lumpun käyttäjänä ja valitsemisissaan tuotteissa.

Suomen vanhin paperikone

Vuonna 1905 hankittiin kolmas paperikone PK3, joka on Suomen vanhin yhä käytössä oleva paperikone. Sillä on tehty vesileimallista paperia kuten Linen Bank, Tervakoski sekä raidallista Terreus -paperia, jolle myös tehtaan 200-vuotishistoriikki on painettu.

Vuosina 1864–1928 tehtaan nimi oli Tervakoski Aktiebolag, vuonna 1921 osa tehtaasta siirtyi Suomen pankin omistukseen ja vuonna 1928 loputkin. Suomen Pankki ymmärsi



Ensimmäinen Tervakosken paperille painettu seteli 1860.

Savukepaperi oli menestystuote.

mat setelit painettiin käsipaperille ja alempiarvoisiin seteleihin käytettiin koneilla tehtyä vesileimapaperia.

omassa maassa valmistetun setelipaperin huoltovarmuuden arvon. Nimeksi vaihtui Tervakoski Osakeyhtiö. Suomen pankin aikana ryhdyttiin valmistamaan taas uusia tuotteita, muun muassa kondensaattoripaperia.

Savukepaperin markkinat Venäjällä olivat romahtaneet Suomen itsenäistytessä, ja kesti aikansa löytää uusia asiakkaita lännestä. Tehdasta piti muutenkin kehittää, sillä se oli savukepaperin hyvän menekin takia jäänyt kehittämättä pitkään. 1930-luvulla hankittiin kaksi uutta paperikonetta, vuosina 1934 ja 1937. Näillä tehtiin savukepaperia ja kondensaattoripaperia. Tehdas siirtyi sähkön käyttöön ja uusi myös massan jauhamislaitteistot, joten koko paperin valmistusprosessi muuttui paljon tehokkaammaksi.

Setelipaperi

Setelipaperin valmistus on hyvin mielenkiintoinen osa Tervakosken historiaa, sillä siihen liittyy monenlaista kehitystyötä ja usean suomalaisen kirjapainon alkutaipaleen yrityksiä. Muun muassa Frenckellin kirjapaino, Jacob Sumeliuksen kirjapaino ja F.

Liewendahlin kirjapaino mainitaan tässä yhteydessä. Myös **Ferdinand Tilgmann** oli mukana kehittämässä setelipainatusta sekä oman painonsa että Suomen pankin setelipainon kautta. Alussa Suomessa painettiin alempiarvoiset yksinkertaisemmat setelit ja ulkomailla vaativammat suuret arvot, mutta pian taito kasvoi. Setelipaperia otettiin joitain eriä myös Tampereen paperitehtaalta ja vuoden 1875 setelipainatus tehtiin ruotsalaiselle Tumbabrukin paperille.

Tervakoski sai kuitenkin vuodesta 1887 vakituksen setelipaperin valmistajan aseman, ja tämä valmistus jatkuikin tehtaassa sata vuotta. Tämä oli myös pääsyy, miksi Suomen Pankki osti osuuden paperitehtaasta 1920-luvun alussa, kun siellä piti tehdä investointeja.

Paperinvalmistus käsin oli ollut ensimmäiset vuosikymmenet ainoa valmistusmenetelmä. 1800-luvun loppupuolella tämä taito katosi, kun paperia tehtiin koneilla. 1900-luvun alkupuolella käsin tehdyn paperin valmistusprosessi elvytettiin uudelleen. Sen jälkeen nimenomaan arvokkaim-

Myöhemmät vaiheet

Sotien jälkeen asennettiin kolme uutta paperikonetta nopeassa tahdissa vuosina 1948 (ensimmäinen Suomessa valmistettu hienopaperikone), 1951 ja 1954 sekä vielä pieni Turengin soke-ritehtaalla valmistettu kapea (50 cm) koepaperikone vuonna 1960. Koepaperikone on edelleen toiminnassa tehtaalla samoin kuin 1953 asennettu kone, tosin vuonna 1996 uusittuna.

1960-luvulla seurasi seuraava investointiaalto. Kondensaattoripaperin menestyksen myötä vuosina 1961, 1962 ja 1967 asennettiin kolme noin 3,5 m leveää konetta, joista viimeinen on vieläkin uusittuna käytössä. 150-vuotishistoriikin mukaan tehtaalla oli vuonna 1968 töissä enimmillään 1600 työntekijää.

Myöhemmin vuonna 1975 on tullut vain 4,5 m leveä kone PK12, joka on edelleen tehtaalla tuotannossa. 1970-luvun öljykriisin myötä vaikeudet alkoivat myös Tervakoskella. Työkustannukset nousivat jatkuvasti samoin kuin raaka-ainekustannukset, kun taas markkinahinta kondensaatto-

Paperikone on keksitty Ranskassa vuonna 1799, ja sen jälkeen sitä kehitettiin lontoolaisessa konepajassa nimeltään Veljekset Fourdrinier. Konepajan tekninen johtaja Bryan Donkin johti suunnitelmia. Ensimmäiset jossain määrin nykkykoneita vastaavat koneet saatiin valmiiksi vuonna 1807. Yrityksen jouduttua

vararikkoon Donkin perusti oman konepajan ja jatkoi kehitystyötä. Hän sai aikaan koneen jatkoksi telapuristimet ja lopuksi höyryllä kuumennettavia kuivauspuristimia. 1830-luvulla paperikone saavutti sellaisen täydellisyyden, että sillä pystyttiin ajamaan 80 cm leveää rainaa noin 10 m/min nopeudella. Ensimmäiset koneet oli-

vat huomattavan tehokkaita paperin käsinvalmistukseen verrattuna, vaikka ne nykyisiin yli 10 m leveisiin ja 2000 m/min kulkeviin koneisiin verrattuna ovatkin vaatimattomia. Suomalainen Valmet on edelleen johtavia paperi- ja kartonkikoneiden valmistajia maailmassa, ja suomalainen paperiosaaminen on maailman kärkeä.

ripaperille laski ja markkinat alkoivat sulaa alta.

Aiemmin hyvin kannattava idän-kauppa alkoi käydä rasiitteeksi, koska hinta oli huono, ja tilaukset seuraavalle vuodelle huonosti ennakoitavissa. Poliittisista syistä välttämätön saneeraus kuitenkin viipyi, ja vasta keväällä 1983, kun tehtaan johto ensin oli vaihtunut, julkaistiin melkoinen saneerausohjelma. Sen mukaan 981 työntekijän määrästä oli tarkoitus vähentää peräti 380 henkeä.

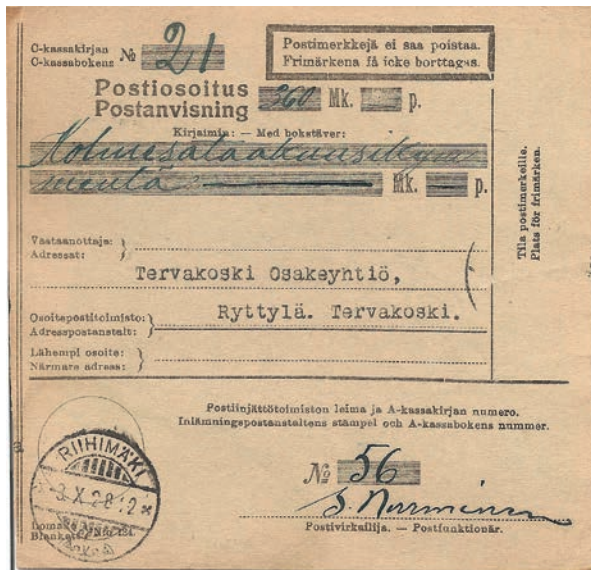
Samaan aikaan tehdas luopui muutamasta aiemmin rakennetusta uimahallista tehden vaihtokaupan Janakkalan kunnan kanssa. Tehdas myi sahan, korvasi paljon henkilökuntaa uusilla automaattisilla pakkaus koneilla, luopui lopulta myös seurantaloista ja vielä myi suuren määrän tehtaan työntekijöiden asuntoja.

Pelkkä saneeraus ei kuitenkaan riittänyt, jotain uuttakin piti keksiä. Niinpä PK12 muutettiin tuottamaan ohuita painopapereita, joka ratkaisu osoittautui toimivaksi. Muutostyö valmistui keväällä 1985. Tehdas oli nyt myyntikunnossa.

Keväällä 1986 tehdas siirtyi Enso-Gutzeit Oy:lle (sittemmin Stora Enso). Tehdas oli nyt varsin hyvässä kunnossa, ja aluksi tulokset paranivat, mutta sitten hiipui idänkauppa ja iski lama vuonna 1991. Tervakoski yhtiöitettiin uudelleen 1.9.1992. Tällä kertaa tehdas metsäomaisuus ja tehdas alueen maaomaisuus jäivät erillisen Enson omistaman kiinteistöyhtiön haltuun.

1990-luvulla oli erilaisia tunnus-
teluja, kunnes Enso möi yhtiön itävaltalaiselle Trierenberg Groupille helmikuussa 1999. Tervakoskesta tuli perheyhtiön suurin tehdas, kun se tähän asti oli ollut suuren Enson pieni erikoistehdas. Ostaja hankki myös tehdas maa-alueen uudelleen omistukseensa.

Euroopan siirtyessä euroihin vuoden 2002 alusta, Tervakoski oli selvittänyt vaativien eurosetelien tarpeet todeten, etteivät suuret euromaat tule ostamaan setelipaperia Suomesta.



Postiosoitus
Tervakoskelle.

Näin päättyi koko markka-ajan jatku-
nut setelipaperin valmistus Suomes-
sa. Vuonna 2010 päättyi myös tehtaan
ensimmäisen menestyksen, savukepa-
perin valmistus.

Tilalle ovat tulleet uusina tuotteina
leivinpapereita ja hampurilaiskäärepa-
peri, joilla on kasvavat markkinat.
Omistajasuvun järjestelyjen jälkeen
Tervakoski päätyi sukuyhtiön paperi-
ryhmään, joka otti loppuvuonna 2006
nimekseen Delfort Goup.

Tervakosken selkäranka

Kun paperiteollisuuden alasajo Suo-
messä alkoi, oli myös Tervakos-
ki lopettamisvaarassa, mutta löysi
oman tiensä. Nykyisin tehtaalla 340
ammattilaista hoitaa neljää konetta,
kaikki kapeita erikoispaperikoneita.
Tehtaalla pari vuotta sitten käyneenä
veikkaan, että tehdas valmistamalla
erikoistuotteilla on riittävästi kysyntää
maailmanmarkkinoilla, joten tehtaalle
voi ennustaa jatkossakin valoisaa tule-
vaisuutta.

Tervakoski Oy on edustanut Terva-
koskella koko kylän kehityksessä rat-
kaisevaa osaa ainakin ensimmäisestä
paperikoneesta (1853) alkaen aina
sodanjälkeiseen jälleenrakennukseen
asti. Tehdas on ollut edistämässä hen-
kilökunnan asumisen tasoa, kouluja,
kirjastoa, palokuntaa, urheiluseuroja,
soittokuntia ja melkein kaikkea, mitä

paikkakunnalla on tehty. Sisällissou-
dan aikana keväällä 1918 osoituksena
työväen ja johdon hyvistä suhteista ei
tehtaalla ollut juurikaan häiriöitä, vaan
tuotanto jatkui keskeytyksettä.

Paperitehdas on ollut Janakkalan
kunnan suurimpia työnantajia koko
200-vuotisen historiansa ajan.

Seppo Salonen

Tervakoski sijaitsee Janakkalassa,
joten se kiinnostaa minua kotiseu-
tukokoelman rakentajana. On var-
masti olemassa hyvinkin vanhaa
kirjeenvaihtoa joko tehtaalta tai
tehtaalle aina esifilatelisista kir-
jeistä alkaen. Samoin on tiedossa,
että esimerkiksi rengasmerkkien
isoja arvoja on käytetty vakuu-
tetuissa kuorissa Tervakoskella.
Koska Tervakosken haarakonttori
sijaitti rautatieasemalla Ryttylässä
voi vanhaa kirjeenvaihtoa löytyä
Ryttylässä leimattuna. Tervakos-
ken oma postitoimisto otettiin
käyttöön vasta niinkin myöhään
kuin vuonna 1928. Etsin myös
vanhoja "Tervakoski" vesileimoja.
seppo.salonen2016@gmail.com,
puh.0405252217

Tervakosken paperitehtaan historia 1818–2018

Tervakosken paperitehtaan historia 1818–2018 Henrik Tala, Bränn & Bränn Oy.

Gustaf Georg Nordenswan (1774–1853) sai senaatilta vuonna 1818 privilegion perustaa paperiruukin Tervakoskelle ja kerätä raaka-aineeksi lumpppua. Tästä alkoi Tervakosken paperitehtaan 200-vuotinen hyvin monipolvinen tarina, jonka **Henrik Tala** on koonnut kirjaksi.

Kirjan esipuhe on hauskaisti päivätty maaliskuun 12. päiväksi eli samalle päivälle, jona privilegio myönnettiin. Tervakosken tehtaasta on aiemminkin kirjoitettu historiateoksia, mutta on paikallaan taas koota varsinkin uudempi historia kansiin. Tästä parhaimmat kiitokset Tervakoski Oy:lle ja heidän nykyiselle omistajalleen itävaltalaiselle Delfort Groupille.

Kirja kertoo selkeästi tehtaan eri kehitysvaiheet kartanon verstaamisesta paperiruukista vähitellen kehittyväksi teollisuusyritykseksi, omistajavaihdokset, koneiden hankinnat ja tuotekehityksen vaiheet. Sekä paikalliset että kansainväliset kriisit käydään läpi, ja kiinnostavaa taustoitusta löytyy poliittisesta ja tehtaan tuotteiden menestykseen vaikuttavasta markkinatilanteesta.

Käytetty lähdeaineisto on laaja, ja tekstistä löytyy selkeät viitteet – kaikkiaan 299 – siihen, mistä mikäkin fakta on poimittu tai tarkistettu. Tämä edustaa suurta työmäärää ja huolellisuutta, ja antaa hyvän pohjan jonkin



asian tarkemmalle tutkimiselle.

Tehtaan tarinan lisäksi kirjasta löytyy paljon mielenkiintoista paikallishistoriaa. Onhan tehdas ollut Tervakosken selkäranka. Paperi-insinööreille mielenkiintoisia ovat kunkin tehtaalla toimineen koneen tekniset kuvaukset. Kirjasta ei juurikaan löydy turhaa jarrittelua, joka oli tyypillistä vanhemmissa Tervakoski-kirjoissa. Tai ehkä on parempi sanoa, että on tarkoituksella jätetty liian tarkka nippelitieto kertomatta. Kirja on hyvin helppoluken.

Kirjan taitto on rauhallinen ja selkeä. Tervakosken oma kirkas valkoinen Terreus Smooth 130g paperi sopii sisäsivuille, ja toistaa myös laadukkaat pääosin mustavalkokuvat hyvin. Paperikoneita ja paikallishistoriaa esittelevät sivut on säilytetty viihdyttävällä ja harmaalla taustalla, mikä

edelleen antaa ryhtiä kirjalle.

Uudet värikuvat kirjaa varten on ottanut **Kimmo Levonen**. Teksti vaikuttaa kokonaisuudessaan hyvin tiiviiltä, enkä löytänyt edes yhtään kirjoitusvirhettä koko 200-sivuisesta ”tiiliskivistä”. Kirjan kannen ylivenä sekä suojapapereissa raidallinen Terreus pääsee oikeuksiinsa kanteen preeglatun tehtaan logon kanssa. Itsekin kirjoja painattaneena välttelin usein valkoisia kansia, sillä ne ovat herkkiä likaantumaan. Joka tapauksessa, kunhan kirjaa lukee silkkihansikkain niin lopputulos säilyy kauniina. Kirjan on painanut Grano Oy, Helsinki.

Kirja on saatavissa ainakin tehtaan läheisyydessä sijaitsevasta Coconut-nimisestä kaupasta hintaan 50 euroa.

Seppo Salonen

Ahvenanmaalta ilotulitusta syyskuussa

Syyskuun 18. on ilmassa kunnon sähköä ja sähinää. Tällöin julkaistaan kaksi postimerkkiä, joissa juhli-taan ahvenanmaalaisen ammattilais-pyrotekniikkayrityksen JoHo Pyron menestystä ilotulitustaitteessa.



Satavuotiaan Suomen historiaa, osa III: Sodan ja rauhan aika 1939-1956

Marraskuun 26. päivänä 1939 Suomi sai Neuvostoliiton ulkoministeri Molotovilta nootin, jossa väitettiin suomalaisten ampu- neen kello 15.45 seitsemän tykinlau- kausta, joiden seurauksena kuoli neljä neuvostosotilasta. Tämän seurauksena Neuvostoliitto irtisanoi hyökkäämät- tömyyssopimuksen ja hyökkäsi neljän päivän päästä, 30.11.1939 Suomeen – alkoi talvisota.

Myöhemmin asiaa tutkittaessa Venäjä on myöntänyt Neuvostoliiton lavastaneen tapahtuneen, jotta Suomi olisi näyttänyt sodan aloittajana ja hyökkääjänä. Mannerheim oli osan- nut odottaa jotain tämän kaltaista provokaatiota Neuvostoliitolta ja oli määrännyt Suomen tykit siirrettäväksi kauas rajasta ja tämän vuoksi Maini- la ei edes ollut suomalaisten tykkien kantaman sisällä tuolloin.

Puna-armeijan hyökkäys alkoi 30.11.1939 kello 6.50 tykistötulella Karjalankannaksella ja sitä seura- si pommikoneet, jotka pommitti- vat yhteensä 16 Suomen kaupunkia ensimmäisen päivän aikana. Iltapäi- vällä presidentti Kyösti Kallio piti radiopuheen, jossa julisti Suomeen sotatilan ja nimitti Marsalkka Man- nerheimin Suomen joukkojen yli- päälliköksi.

Neuvostoliiton strategiana oli hyökätä Suomeen kuudesta itärajan kohdasta: Karjalankannas, Laatokan Karjala, Kuhmo (ja Lieksa), Suomus- salmi, Salla ja Petsamo. Karjalankan- nakselta oli tarkoitus edetä Viipuriin ja sieltä edelleen Helsinkiin. Laatokan Karjalasta pystyttiin uhkaamaan Kar- jalankannasta ja Etelä-Suomea. Suo- men ”vyötärö” oli tarkoitus katkaista ja edetä Ouluun. Lapissa keskeisin tavoite oli edetä Sallan kautta Ro- vaniemelle ja edelleen Ruotsin rajalle.

Suomi taisteli urhoollisesti vaikeis- sa oloissa – sotilailla ei ollut sääolo- suhteisiin kunnollisia varusteita ja



suurin osa sotilaista oli pikakoulu- tettuja. Karjalankannaksella Suomi onnistui pysäyttämään Neuvostoliiton hyökkäyksen Mannerheim-linjalle, missä tykkien ja suomalaisen jalka- väen yhteistoiminta pääsi näyttämään toimivuutensa.

Puna-armeija ei kuitenkaan luovut- tanut, vaan taistelut jatkuivat ja seu- raavan torjuntavoiton Suomi otti Sum- man taistelussa, jossa suomalaisten piikkilankaesteille saatiin pysäytettyä jalkaväki ja panssarit tuhottiin kasapa- noksia ja polttopulloin. Suomalaisten joukot onnistuivat torjumaan vihollis- en hyökkäyksen hyvin myös Laato- kan Karjalassa ja Pohjois-Suomessa. Yksi kuuluisimmista taisteluista oli Raatteentien taistelu tammikuussa 1940, jossa vähäiset suomalaisten joukot onnistuivat torjumaan kahden neuvostoliittolaisen jalkaväkidivisioo- nan hyökkäyksen ja Suomi sai suuren sotasaaaliin.

Neuvostoliitto oli halukas jo tam- mikuussa 1940 solmimaan rauhan Suomen kanssa, koska länsivallat oli- vat aikeissa puuttua sotaan Suomen

Neuvostoliiton propagandalento- lehtinen jatkosodan ajalta. Neuvosto- propagandan mukaan Mannerheim ja Ryti olivat Hitlerin hallussa ja toimivat hänen var- jostaan.



Neuvostoliiton Stalin postimerkki, jossa ylimääräinen pystyhammaste- rivi.

puolella. Neuvostoliiton vaatimukset Suomelle olivat kuitenkin niin kovat, että Suomi ei hyvässä rintamavaihees- sa ollut halukas myöntymään ehtoihin.

Neuvostoliitto aloitti helmikuussa 1940 suurhyökkäyksen Suomeen. Suomen joukot alkoivat olla liian väsyneitä, tappiot liian suuret ja reser- vissä ei ollut enää tarpeeksi joukkoja, joten Suomen oli pakko alkaa neu- vottelemaan rauhasta Neuvostoliiton kanssa. Länsivaltujen avun tulo kes- täisi liian kauan ja toisaalta olisi liian pientä.

Toisen maailmansodan eteneminen Euroopassa ja Saksan hyvä menesty- minen siinä puolsivat rauhaan pyrki- myksiä, koska Suomen hallitus uskoi Saksan voittavan sodan ja valtaavan Neuvostoliiton, jolloin Suomi saisi menettämänsä alueet korkojen kera takaisin.

Maaliskuun alkupäivinä 1940



Presidentti Kyösti Kallio tarkistamassa rintamaa talvisodassa.

Neuvostoliitto oli jo saanut otetta Suomesta, mutta Stalin ei silti enää uskonut Suomen kokonaan valtaamisen olevan välttämätöntä eikä Stalin halunnut joutua sotaan Ranskan ja Britannian kanssa, jotka olivat tarjonneet apuaan Suomelle. Stalin oli alun perin odottanut Suomen valtaamisen olevan paljon helpompaa, kova talvi ja suomalaisten taistelutahto omasta isänmaastaan yllätti Stalinin.

Suomen hallitus hyväksyi 11.3. 1940 Neuvostoliiton laatiman rauhansopimuksen ja sota loppui asteittain 13.3.1940. Presidentti Kallio lausui 12.3.1940 allekirjoittaessaan valtakirjan rauhan sopimiseksi katkerasti: "Kuivukoon käteni, jonka on pakko allekirjoittaa tällainen paperi!"

Moskovan rauha

Rauhansopimuksen mukaan Suomi joutui luovuttamaan Neuvostoliitolle suuren osan Karjalaa, myös Suomen

toiseksi suurimman kaupungin Viipurin sekä osia Kuusamosta, Sallasta ja Petsamosta. Myös Hanko vuokrattiin Neuvostoliitolle 30 vuodeksi ja Suomenlahden ulkosaaret siirtyivät Neuvostoliiton hallintaan. Noin 430 000 suomalaista joutui luovutetuilta alueilta jättämään kotinsa ja lähtemään evakkoon.

Talvisodassa kuoli noin 28 000 suomalaista sotilasta ja siviiliä, Neuvostoliiton tappioista ei ole varmaa tietoa, mutta arvioksi on esitetty noin 200 000 kuollutta sotilasta.

Moskovan rauhan aikana 1940 Suomi määräsi heti 100 000 koulutamatta jäänyttä nostoväkeen kuulunut miestä astumaan palvelukseen ja heidän sotilaskoulutuksensa alkoi. Toinen maailmansota riehui Euroopassa. Neuvostoliitto valtasi Baltian maat ja Saksa valtasi Norjan, Tanskan ja suuren osan Ranskaa. Saksa ja Neuvostoliitto olivat sulkeneet Itämeren



Kallion surumerkki mitätöitynä Mauritanian Specimen -leimalla. Presidentti Kallio kuoli Helsingin rautatieasemalla ollessaan lähdössä kotiinsa Nivalaan. Häntä saattamassa oli tuleva presidentti Ryti ja ylipäällikkö Mannerheim jotka myös kuvattuna postimerkissä.

ja olivat keskenään diplomaattisessa rauhantilassa. Neuvostoliitto painosti Suomea ja halusi kauttakulkuoikeuden Hankoon Suomen alueiden läpi sekä halusi demilitarisoida Ahvenanmaan. Toisaalla Saksa halusi kauttakulkuoikeuden Suomen alueiden läpi pohjoisessa. Neuvostoliitto pyysi Saksalta suostumusta Suomen valtauksen, mutta Hitler varoitti Neuvostoliittoa pysymään poissa Suomesta.

Jo talvisodan aikana presidentti Kyösti Kallion terveydentila oli heikentynyt ja Kallio ilmoitti eroavansa presidentin tehtävistä marraskuussa 1940. Poikkeustila esti lainmukaisten valitsijamiesvaalien järjestämisen, joten eduskunta päätyi säätämään poikkeuslain, jonka mukaan vuoden 1937 valitsijamiehet valitsivat uuden presidentin: Risto Ryti valittiin uudeksi presidentiksi 19.12.1940. Samana päivänä, vielä presidenttinä, Kyösti Kallio oli lähdössä Helsingin rautatie-



Neuvostoliiton propagandalen-tolehtinen.

asemalta kotiinsa Nivalaan, kun hän kuoli äkillisesti sydänkohtaukseen. Tarinan mukaan Kallio olisi tuupertunut Mannerheimin käsivarsille, mutta tosiasiaa hän tuupertui adjutanttien Airo ja Paasonen käsivarsille.

Jatkosota

Saksa suunnitteli hyökkäystä Neuvostoliittoon ja sille annettiin kauttakulkuoikeus Suomen kautta Petsamoon ja samalla Saksa siirsi joukkojaan Suomen alueille pohjoisessa. Kesäkuun 22. päivä 1941 Saksa hyökkäsi Neuvostoliittoon ja samana päivänä alkoi jatkosota Suomen ja Neuvostoliiton välillä Neuvostoliiton pommittaessa Suomen laivastoa. Samana päivänä pitämässään puheessa Hitler julisti Suomen taistelevan Saksan rinnalla, vaikka Suomi oli ilmoittanut olevansa ulkopoliittisesti puolueeton.

Jatkosodan aikana Suomi valloitti historiansa suurinta aluetta. Rintama johti aina Leningradin alueelle ja Syvärin eteläpuolelle, nämä alueet pystyttiin pitämään aina vuoteen 1944 asti. Talvisodassa menetetyt alueet Suomen eduskunta julisti Suomeen kuuluviksi ja niiden hallinnointiin perustettiin Itä-Karjalan sotilashallinto ja valmisteluja niiden liittämisestä takaisin Suomeen tehtiin. Joulukuussa 1941 Mannerheim käski lopettaa joukkojen etenemisen rintamalla ja alkoi niin sanottu asemasotavaihe, joka kesti kaksi ja puoli vuotta.

Hitler vieraili Mannerheimin luona Immolassa 4.6.1942 – Mannerheimin 75-vuotissyntymäpäivillä. Tämän vierailun ja Mannerheimin vastavierailun Saksaan jälkeen Mannerheim oli vakuuttunut, ettei Saksa tulisi voittamaan sotaa Neuvostoliittoa vastaan.

Rauhasta Neuvostoliiton ja Suomen välillä käytiin keskusteluja, mutta sopimukseen ei päästy. Rauhanneuvotteluja käytiin liittoutuneiden kesken ja Roosevelt sekä Churchill ehdottivat Stalinille, että Viipuri jäisi Suomelle ja täten Suomi voisi suostua rauhaan. Stalin ei halunnut edes keskustella asiasta ja vaati Viipuria Neu-



Vuoden 1942 Itä-Karjala sot. hallinto päällepainamalla varustettu Ryti merkki, jossa laskos.

vostoliitolle. Suomi ei voinut hyväksyä Neuvostoliiton asettamia ehtoja.

Helmikuussa 1944 Neuvostoliitto teki suurpommituksen Helsinkiin, jonka tarkoituksena oli taivutella Suomea rauhaan. Kesäkuussa 1944 Neuvostoliitto aloitti suurhyökkäyksen Karjalankannaksella. Suomen rintama alkoi pikkuhiljaa luhistua ja puolustus musertui Neuvostoliiton pommituksissa.

Kesäkuun lopulla Suomi ilmoitti Neuvostoliitolle olevansa halukas lopettamaan sodan ja katkaisemaan yhteytensä saksalaisiin. Samaan aikaan Saksan ulkoministeri Ribbentrop saapui Suomeen ja ehdotti sopimusta, jolla Saksa takaisi sotilaallisen avun Suomelle, jos Suomi jatkaisi sotaa, lisäksi Suomi saisi ruoka-apua Saksalta. Ryti teki henkilökohtaisesti sopimuksen, ettei Suomi hänen ollessaan presidentti tee erillisrauhaa Neuvostoliiton kanssa ja Saksalta saatiin apua Suomelle.

Elokuun 1. päivänä 1944 Ryti erosi presidentin tehtävästä ja hänen tilalleen nimitettiin marsalkka Mannerheim. Mannerheim katsoi, ettei Rytin tekemä sopimus Saksan kanssa sido enää Suomea ja Mannerheim aloitti rauhantunnustelut Neuvostoliiton kanssa.

Aselepo Suomen ja Neuvostoliiton välillä alkoi 4.9.1944 ja Suomi katkaisi tällöin suhteensa Saksaan. Väli- rauhan ehtoina oli muun muassa saksalaisten karkottaminen Suomesta, – se johti Lapin sotaan Saksan ja Suomen

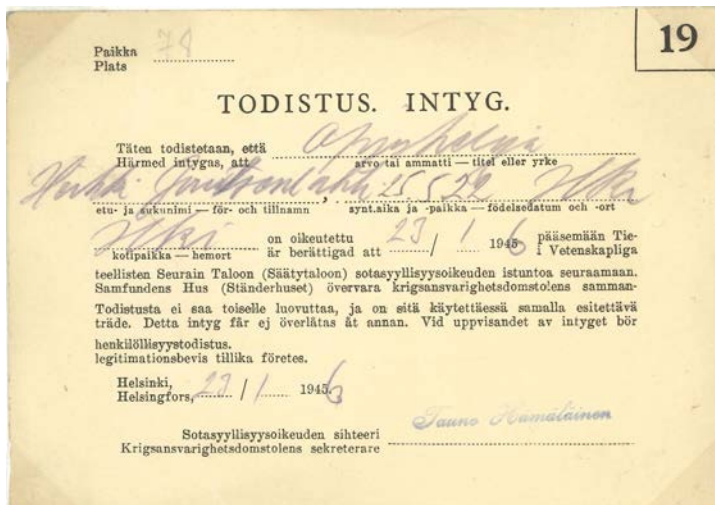


Yhdysvaltojen Champions of Liberty -sarjassa julkaistu 8c postimerkki Mannerheimistä, nelilössä voimakas hammastesiirtymä.

välillä –, Petsamon luovuttaminen Neuvostoliitolle talvisodassa menetettyjen alueiden lisäksi sekä Porkkalan vuokraaminen 50 vuodeksi. Lisäksi puolustusvoimien vahvuutta rajoitettiin ja Suomi joutui maksamaan 300 miljoonaa dollaria sotakorvauksia Neuvostoliitolle. Lisäksi neuvostovastaiset ja fasistiset järjestöt, kuten Lotta Svärd piti lakkauttaa ja sotarikolliset tuomita.

Moskovan väli rauha allekirjoitettiin 19.9.1944 ja vahvistettiin Pariisissa rauhassa 1947. Jatkosodassa menehtyi noin 63 000 suomalaista ja noin 265 000 neuvostoliittolaista, Suomen rintamilla saksalaisia menehtyi noin 14 000.

Lapin sota käytiin nimensä mukaan Lapissa, josta suomalaisten oli määrä karkottaa saksalaiset. Sotaa käytiin 15.9.1944–27.4.1945. Aluksi saksalaiset perääntyivät hyvässä sovussa sopimuksen mukaan, mutta Saksa halusi turvata Norjassa olevat joukkonsa ja Petsamossa Neuvostoliittoa vastaan sotivat joukkonsa. Lapin sodan suurimmat taistelut käytiin Torniossa. Lapin sodassa kuoli reilut 700 suomalaista ja noin tuhat saksalaista. Saksalaiset käyttivät tässä sodassa niin sanottua poltetun maan taktiikkaa eli polttivat ja tuhosivat mennessään



Vuoden 1950 Paasikivi merkin pari, jossa komea laskos.

Todistus oikeudesta osallistua seuraamaan sotasyllisyysoikeudenkäyntiä vuonna 1946, jossa syytettynä oli muun muassa entinen presidentti Risto Ryti.

sillat, tiet, rakennukset sekä siviili-kohteita.

Olympiakisat

Suomessa oli tarkoitus järjestää vuonna 1940 kesäolympialaiset. Nämä kisat jouduttiin kuitenkin perumaan sodan vuoksi. Suomi sai vuonna 1952 järjestettäväkseen kesäolympialaiset.

Jo vuoden 1940 olympialaisia varten oli rakennettu Helsinkiin kisa-paikkoja, kuten Olympiastadion ja uimastadion. Näihin jouduttiin tekemään pieniä uudistuksia ja korjauksia kuitenkin vuoden 1952 kisoja silmällä pitäen.

Olympialaiset vaikuttivat useiden asioiden tulemiseen Suomeen; Linnanmäen huvipuisto avattiin 1950 olympialaisia silmällä pitäen. Seutulan lentokenttä (nykyisin Helsinki-Vantaa) rakennettiin olympialaisia varten, Coca-Cola ja purukumi tulivat laajemmin suomalaisten saataville, Helsinki sai ensimmäiset liikennevalot ja Alko lanseerasi uusia juomia kuten Original Gin Long Drinkin, joka tarinan mukaan haluttiin valmistaa helpottamaan baarimikkojen työtä, kun oli valmis sekoitus eikä tarvinnut sekoittaa juomia.

Mannerheimistä Paasikiveen

Välirauhan jälkeen presidentti Man-

nerheim oli Neuvostoliiton suuntaan rauhan takuumiehenä. Mannerheim joutui lakkauttamaan vasten tahtoaan suojeluskunnat ja Lotta Svärd järjestöt sekä päästämään kommunistit hallitukseen. Lisäksi Mannerheimin oli katsottava, että sotasyllisyysoikeudenkäynti hoidettaisiin asianmukaisesti. Eräät tahot esittivät vaatimuksia, että myös Mannerheim olisi pitänyt tuomita sotasyllisenä, mutta Neuvostoliitto ilmoitti, ettei Mannerheimia syytetä mistään.

Varmistuttuaan siitä ettei häntä syytettäisi sotasyllisyysoikeudenkäynnissä Mannerheim erosi presidentin virasta maaliskuussa 1946. Sairasteleva marsalkka muutti Sveitsiin, jossa hän hoiti terveyttään aina kuolemaansa asti 28.1.1951.

Mannerheimin erottua presidentin virasta valitsi eduskunta J.K. Paasikiven poikkeuslailla presidentiksi Mannerheimin loppukaudeksi. Vuonna 1950 Paasikivi voitti presidentinvaalit ylivoimaisesti, nämä vaalit käytiin normaali-järjestyksessä ensimmäisen kerran sitten vuoden 1937. Vuonna 1948 Stalin ehdotti kirjeellä Paasikivelle Suomen ja Neuvostoliiton välistä Ystävyys, Yhteistyö ja Avunanto-sopimusta (YYA-sopimus). Asiasta käytiin neuvotteluja ja sopimus allekirjoitettiin 6.4.1948. Sopimus korosti

Suomen itsenäisyyttä ja oli luonteeltaan puolustusyhteistyön ehtoja määrittelevä hyökkäämättömyyssopimus.

1950-luvulla Suomen jälleenrakentaminen alkoi olla valmista. Säännöstelystä pystyttiin luopumaan ja talous oli elpymässä. Ulkomaankauppa kasvoi ja suomalainen hyvinvointiyhteiskunta alkoi hahmottua. Perustettiin keskussairaaloita, neuvolatoiminta tuotti hedelmää ja lapsikuolleisuutta saatiin vähentymään. Väkiluku kasvoi 1950-luvulla neljästä miljoonasta neljään ja puoleen miljoonaan. Kodinkoneet alkoivat yleistyä ja tanssimiskielto poistettiin, jonka jälkeen tanssilavat ja tango tulivat yleisiksi Suomessa.

Vuosi 1952 oli henkisesti merkittävä vuosi monessa mielessä, ei pelkästään olympialaisten vuoksi, vaan silloin Armi Kuusela kruunattiin Miss Universumiksi ja samana vuonna viimeinen sotakorvausjuna lähti Neuvostoliittoon.

Lopuksi mainittakoon, että monille suomalaisille tuttu Koskenkorva viina tuli Alkoon 1.7.1953 ja oli pitkään saatavilla vain tyypillisessä puolen litran lasipullossa. Vasta 1990-luvulla Koskenkorvaa on saanut muissakin pakkauskoissa. Koskenkorva oli Alkon myydyin tuotemerkki aina vuoteen 2005, kunnes Hartwallin Original Gin Long Drink ohitti sen myynnissä. Koskenkorva oli myös Alkon eniten myydyin viina 35 vuoden ajan 1980–2015.

Heikki Virtanen

Syöksynsuussa tavattiin

Elokuun alussa kokoontui taas tuhti joukko keräilijöitä viettämään Hämeenlinnan Postimerkkikerhon kesäkokousta. Sää ei nyt koetellut meitä kuumuudellaan vaan saimme nauttia vähän normaalimmasta kesäillasta. Lähes viisikymmentä henkeä tuli paikalle ja kaikesta huomasi, että taidettiin tavata tauon jälkeen; niin vuolaasti vaihdettiin kuulumisia.

Tällä kertaa Pispán Kallen visailukysymys osoittautui ylivoimaiseksi. ”Mikä on Hämeenlinnan pienin kylä ja missä?” Kysymyksen alla oli myös Googlesta kaapattu kuva kylästä, jossa on vain yksi talo. Moni yritti selvittää vastausta älypuhelimensa avulla, mutta lopputulos oli se, etteivät kenenkään taidot riittäneet siihen. Palaamme asiaan syksyn mittaan!

Syöksynsuussa tuli myyntiin myös uusin omakuvamerkkimme, jonka kuva-aiheena on palolaitoksen entisöity Federal-paloauto vuodelta 1937.



Merkkiä saa kolmen euron hintaan kerhoilloista ja eri myyntitapahtumista niin kauan kuin painosta riittää.

Näyttää siltä, että kesäkokouksemme toinen nautinnollinen hetki on silloin, kun väki pääsee nauttimaan kerhon tarjoamaa täytekakkukahvia. Kakkua oli kelvoinen määrä ja kaikki tuli syötyä viimeiseen murenaan.

Kesäkokouksen tyypillisesti pienen huutokaupan meklaroi Hertzenin Pertti, jolla eivät jutut lopu ja hän osaa olla hauska mies.

Tuo jälkimmäinen nautinnon hetki



on aina ollut rannan grillausjakso. Nyt seurakuntayhtymä oli kieltänyt avotulen teon ja grillaus hoidettiin leirikeskuksen hellan uunissa. Makkarosta tuli näinkin ihan kelvollisia eikä nurinaa kuulunut. Ainoa puute näytti olevan se, että pientä miellyttävää nuotion katkua jotkut kaipailivat. TL



Tulevia tapahtumia

Syyskuu 2018

HÄMEENLINNA: Antiikki-, taide- ja keräilymessut 1.–2.9. Elenia Areenalla.

HÄMEENLINNA: Postikorttiparatiisi 8.9., kello 10–16, Hämeenlinnan Lyseo.

HÄMEENLINNA: Oval Point -keräilytapahtuma 15.9. Verkatehdas.

HÄMEENLINNA: Korttien Tarinat postikorttitapahtuma 15.9. Verkatehdas.

Lokakuu 2018

RIIHIMÄKI: Syksyn keräilytapahtuma su 7.10. klo 10–15 Kerhotalolla Torikatu 3.

HELSINKI: Postimerkkimessut 25.–9.10. Messukeskus

Marraskuu 2018

FORSSA: Keräilytapahtuma la 3.11. klo 9–15 Järjestöjentalo Kuhalankatu 17.

Helmikuu 2019

KOKO MAA: Postimerkin päivä viikolla 7, Ystävän päivän viikolla.

Huhtikuu 2019

TAMPERE: Kansallinen TamCollect 2019 -näyttely, 12.–14.4.2019 Pirkkahalli.

Tavastforum-kerhojen yhteystiedot

Sinä arvoisa lukija, keräilijä! Mikäli keräät postimerkkejä, postileimoja, erikoisleimoja, postikortteja, ensipäivän kuoria, jotain aihetta tai jotain maata tai jotain muuta alaan liittyvää, tervetuloa Suomen Filatelistiliiton jäsenkerhojen toimintaan: ota yhteyttä kerhojen yhteyshenkilöihin.

Kerhot kokoontuvat säännöllisesti, kokoukset ovat mukavia ja viihdyttäviä, niissä voi tehdä edullisia hankintoja tai päästä vaihtokappaleista eroon.

Kokousten ja muun ohjelman päivämäärät ovat kerhojen yhteisen Tavastforum-lehden kerhosivulla ja tapahtumakalenterissa. Useimmilla kerhoilla on myös omat nettisivut Suomen Filatelistiliiton sivustoilla. Ohessa Tavastforum-lehteä julkaisevien kerhojen yhteystiedot: puhelinnumero ja/tai sähköpostiosoite.

FORSSAN FILATELISTIKERHO

Puheenjohtaja Kari Tapola
puh. 040 503 5675

s-posti kari.tapola@skystar.fi

Varapuheenjohtaja Olli Saarinen

s-posti ollisaarinen@elisanet.fi

Sihteeri/jäsenasiat Jukka Kivistö

050 650 11,

s-posti jukkaikivisto@gmail.com

HYVINKÄÄN POSTIMERKKIKERHO

Puheenjohtaja Jari Lärka

040 525 2162,

s-posti jari.larka@vantaa.fi

Varapuheenjohtaja Antti Heinonsalo

0400 709 912

s-posti antti@ah-hifisystems.fi

Sihteeri/jäsenasiat Kimmo Matinlassi

040 755 3711,

s-posti kimmo.matinlassi@altiacorporation.com

HÄMEENLINNAN POSTIMERKKIKERHO

Puheenjohtaja Timo Lilja

040 744 5049,

s-posti timo.lilja@pp.inet.fi

Sihteeri Asko Tyvelä 0400 879 680

s-posti tyvela@kolumbus.fi

Kerhomestari Kalle Pispä

040 724 7329,

s-posti kalle.pispa@luukku.com

JANAKKALAN POSTIMERKKIKERHO

Puheenjohtaja Kari Bister

040 750 5250

k.grandi@gmail.com

Varapuheenjohtaja Raija Takamäki

050 347 9682,

s-posti raija.takamaki@gmail.com

Sihteeri Raija Takamäki

RIIHIMÄEN POSTIMERKKKEILIJÄT

Puheenjohtaja Heikki Virtanen

044 536 2097,

s-posti pikkuhessu82@gmail.com

Varapuheenjohtaja Kari Lindholm

040 755 4340,

s-posti kari.lindholm@luukku.com

Kerhon yhteyshenkilö

Markku Koivuniemi 040 723 5562

TOIJALAN POSTIMERKKKEILIJÄT

Puheenjohtaja Tomi Nieminen

s-posti

postia@toijalanpostimerkkeilijat.fi

Varapuheenjohtaja Veli Peltonen

VALKEAKOSKEN FILATELISTIT

Puheenjohtaja Heikki Heino

040 779 8416

Sihteeri Kari Peltola

0400 697 998,

s-posti isannointipeltola@pp.inet.fi





Posti Green

HTO

Auctions • Huutokaupat • Auktioner

Huutokauppa n:o 43 avautuu 30.08.2018

Kaikista kohteista kuvat osoitteessa www.huuto.fi

Tarjousaika päättyy 27.09.2018 klo 20 netissä, muut tarjoukset klo 17

Huutokaupassamme tarjolla paljon numismatiikkaa, filateliala, militariaa ym. tervetuloa tutustumaan.

Näyttöajat - Helsinki: 13.-15.09.2018, Tampere: 19.-21.09.2018, Oulu: sopimuksen mukaan



Ilmaisen huutokauppaluettelon saat kotiisi soittamalla numeroon 0442040574 / Jani tai sähköpostitse jani@htohuuto.fi
Otamme jatkuvasti vastaan kohteita huutokauppoihimme mm. numismatiikkaa, filateliala, militariaa ym - TARJOA!

HTO Huutokaupat Oy / Tampere
Rautatienkatu 12 33100 Tampere
Puhelin: 03 223 3654
info@postimerkkipalvelu.com

HTO Huutokaupat Oy / Oulu
PI 63 90651 Oulu
Puhelin: 044 204 0574
jani@htohuuto.fi

HTO Huutokaupat Oy / Helsinki
Pohjolankatu 1 00610 Helsinki
Puhelin: 09 792 851
myynti@kapytanmerkki.fi

www.htohuuto.fi